

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska ledaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCOVENE

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.

Filliale: Novo mesto.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vladar v Napoliju

Napoli, 7. decembra. AS. Nepričakovano je v soboto ob 11 v spremstvu svojih pribočnikov dopotoval v Napoli Nj. Vel. Kralj in Cesar. Vladarja so sprejeli prefekt, zvezni tajnik in poveljnik tamonjske obrambe. Vladar je takoj krenil na kraje, prizadete po letalskih napadih. Po bolnišnicah je obiskal žrtve sovražnikovega divjstva. Za vsakega je imel vzvišene tolažilne besede.

Ljudstvo se odziva Duceju

Rim, 7. dec. AS. Oklicu, ki ga je Duce naslovil na župane mestnih in kmečkih občin v zvezi z izpraznjenjem mest, so takoj odgovorili. Med stolinami in stolinami brzotajnih odgovorov, ki so že prispeli v Beneško palačo, so zlasti pomembni naslednji:

Neka piemontska občina sporoča, da je poskrbel za za nad šest tisoč oseb, neka druga občina ob Comskem jezeru pa brzojavlja, da se podpiranje pri izpraznjevanju krajev nadaljuje in da se bo nadaljevalo v zvestem izpolnjevanju »Vaših zapovedi«. Take brzojavke so poslate tudi občine iz alpskih dolin in iz krajev v Apeninih. Treba pa je povedati še to, da so tudi preseljenici sami povsem razumeli Ducejev klic in pokazali potrpljenje, zaradi česar delo bratske fašistične vzajemnosti dosega največje uspehe.

Nemški uspeh pri Tuapseju

Brezuspešni sovjetski napadi pri Tereku in med Volgo in Donom - Mnogo sovjetskih postojank razbitih - Na zahodu je bilo včeraj sestreljenih 35 angleških letal

Hitlerjev glavni stan, 7. decembra Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Severno od Tuapseja so nemški lovci v naskoku napadli kljub težavnim terenskim in vremenskim prilikam močno utrjeno gorsko postojanko in zavzeli nad 65 bojnih postojank.

Ob uporabi svojih sil se je sovražnik severno od Tereka med Volgo in Donom ter v velikem kolenu reke Dona brezuspešno zalzel proti nemško-rumunskim postojankam.

Tudi na srednjem in severnem odseku je sovražnik kakor doslej zamen napadal. Na več mestih so bili nasprotniki iz krajevnih vdorov vrženi nazaj, na drugih odsekih pa so bile sovražne postojanke že s topniškim ognjem razbite. Uničenih je bilo 37 tankov in oklepnih vozil.

V Cirenajki se je povečalo topniško in ogledniško delovanje. Bombardirane so bile angleške postojanke ter neko preskrbovalno skladišče.

V Tunisu so bili sovražni tanki in tovorni avtomobili cilj težkih letalskih napadov. Krdalet bojnih letal so ponoči bombardirala pristanišča Bono in Philippeville. Nemški lovci so v sredozemskem prostoru brez lastnih izgub sestrelili 6 sovražnih letal.

Angleško letalstvo je podnevi pod zaščito oblakov napadlo zasedena zahodna področja, preteklo noč pa zahodno in jugozahodno Nemčijo. Prebivalstvo je imelo izgube.

Pri teh napadih nad Rokavom in nad nemškim obalnim področjem so nemški lovci, proti-

Osne čete zasedle Teburbo v Tunisu

Sovražne izgube znašajo 1100 ujetnikov, 72 oklepnih vozil, 41 topov, 40 možnarjev in 374 avtomobilskih vozil — Letalski napad na Bono in Philippeville — 7 angleških letal sestreljenih

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Povečano delovanje topništva in ogledniških oddelkov v zahodni Cirenajki.

Na tuniškem odseku, kjer so bili končani očistevalni nastopi v cestnem in železniškem križišču Teburba, kjer so bili trdi boji od 1. do 4. decembra, znašajo sovražne izgube skupno 1100 ujetnikov, 72 oklepnih vozil, 41 topov, 40 možnarjev in 374 avtomobilskih vozil.

Italijanska in nemška letala so znova bombardirala pristanišča v Bono in Philippevilleju ter nekatera železniška križišča v Tunisu ter so povročila znatno škodo napravam, skladiščem in vozilom.

Osni lovci so v dvobojih nad Severno Afriko sestrelili 7 nasprotnih strojev. Tri naša letala se niso vrnila z vojnih nastopov.

Bern, 7. dec. AS. Po najnovejših poročilih je glavni stan prve angleške armade v francoski Se-

vernji Afriki priznal, da ima Os v Tunisu znatne sile in da so Italijani in Nemci dobili zadnji tedni v Tunisu važne okrepitve. Angleško poveljstvo je moralo tudi priznati, da je Osno poveljstvo dobilo na razpolago dovolj topništva in da se s svojimi silami, kakor tudi s svojo letalsko premočjo Angležem trdo ovira pot na treh odsekih tuniškega bojišča. Angleško poveljstvo končno priznava, da so se Angleži na raznih krajih morali umakniti, kakor tudi, da so bombni napadi

osnih letal na Bono zadali temu pristanišču znatno škodo.

Hitler odlikoval maršala Bastica

Hitlerjev glavni stan, 7. dec. AS. Hitler je dne 5. decembra podelil maršalu Italije in guvernerju Libije Basticu zlati nemški križec v priznanje za zgledno sodelovanje z nemško-italijansko oklepniško vojsko in za odlično podporo, ki jo je Bastico vedno nudil.

Silni osni udarci v Tunisu

Rim, 7. dec. AS. Poročila iz anglosaškega in zlasti severnoameriškega vira bi rada zakrila vtis, ki so ga naredili zadnje dni vojaški dogodki v Tunisu in na splošno v celi francoski Severni Afriki, kjer so Osna letala grozovito bombardirala zavezniške čete na pohodu, zbirališča ljudi in vojna sredstva, bojne ladje, pristanišča, pristaniške naprave in letališča. Ker ne morejo priznati resnično pomembnih uspehov tega bombardiranja, govorijo o močnem delovanju Osnega letalstva, anglosaški listi in njihova propaganda pa vpeljejo, da so italijansko-nemške letalske sile v Severni Afriki v znatni manjšini. Anglosaški viri bi radi prevrnili tek dogodkov, ki so nastali po njihovem izkrcanju v Severni Afriki in tožijo, da nimajo dovolj sredstev za napad in niti dovolj ladjev, da bi lahko napredovali v Tunisu. Na drugi strani bi radi vzbudili vtis, da imajo za-

vezniki v Severni Afriki dovolj letalstva, samo težave angloameriškega letalstva so večje od težav Osnega letalstva zaradi tega, ker nimajo dovolj sposobnih letalščakov, na drugi strani pa so italijanska letalska oporišča zelo blizu bojišča.

Po zadnjih poročilih se tudi vidi, da je Osno letalstvo potopilo sovražne ladje, natovorjene s strelivom za Andersonovo armado, ki bo odslej pogrešala strelivo. Naj bo že kakor koli, vsekakor je res, da so splahnele utvare sovražne javnosti o hitrem in lahkem boju. Anglosaši morajo hočeš nečeš še enkrat priznati, čeprav tega ne želijo povedati, da so bili doseženi veliki uspehi pri izkrcanju v Severni Afriki le zato, ker so bile francoske oblasti domenjane z napadaleci. Položaj pa se je temeljito spremenil, ko so namesto sil, ki so dajale le videz, da se borijo, stopile Osne sile, katere vodijo čisto drugačni nameni.

Dr. Goebbels o sedanjem položaju

Duco je dal Angležem zaslužen odgovor - Borba se bo nadaljevala do končne zmage

Berlin, 5. decembra AS. Ob veliki politični prireditvi v Sportni palači, kjer so se zbrali vsi prvaki nemškega narodnega socializma, je imel minister dr. Goebbels velik govor. Govorec o sedanjem položaju je minister izjavil, da je potrebno, da se spomnimo na položaj v septembru 1939, da se prepričamo o obširnosti nemških zmag. Če bi bilo mogoče tedaj predvideti, da se bomo v decembru 1942 nahajali ob Volgi, v Stalingradu, Tunisu in Bizerti, ne bi bilo potrebno imeti hudih skrbi. Tiste tedne je bil naš pogled obrnjen ne na Volgo, temveč na Reno in naši vojaki se niso borili za Bizerto, temveč za obrambo Saarbrückena. Operacijska oporišča, s katerimi smo razpolagali pred tremi leti, so bila zelo maloštevilna, dočim se zdaj raztezajo do robov kontinenta ter obsegajo med drugim najplodovitejšo zemljo in bogata ležišča surovin na vzhodu. To je bistveno sam smoter vojnega vodstva.

Cisto drugačen je položaj, v katerem so se znašli Angleži, ki zaradi pomanjkanja uspeha izmišljajo »taktične uspehe« in »strateške zmag«. V zadnjem času so naredili mnogo hrupa zaradi v Afriki doseženih uspehov. Kaj je njih famozni operativni uspeh proti Rommelu? Uspeh jim je bil, da so se odpravili neposredno nevarnost, ki je pretila Egiptu. To je vse. Ta uspeh je enak onemu, o katerem Anglosaši trdijo, da so ga dosegli s svojim podvigom v francoski Severni Afriki. V luči dejstev se vidi očitno, da zasedba Maroka in Alžira ni bila vojaška zmaga, temveč zmaga intrige. Ni treba mnogo za zasedbo ozemlja, do katerega lastniki odpro vrata. Če bi imeli Angleži in Američani resnično namen ustvariti drugo fronto v Evropi, si ne bi izbrali najdaljšo pot preko Atlantika in Afrike. Najkrajša pot je še vedno ona med Dowerom in Calaisom. Očitno so se prepričali, da je to tudi najbolj nevarna pot, smrtna pot. In njih prepričanje je bilo ojačeno na dokon-

čen način s strahovitim polomom podvzvetja pri Dieppu.

Goebbels je nato govoril o položaju na vzhodu. Izhajajoč iz tega da čas dela izključno za sile Osi, zlasti v kolikor njih vojni in gospodarski potencial vedno bolj narasča, je minister izjavil: Tudi sovjetske ofenzive ne morejo bistveno spremeniti sedanjega položaja. Mi smo neomajno prepričani, da bodo na vzhodu boljši uspehi, boljša rasa, boljša ideologija in boljša akcija dosegle dokončno zmago. Tudi to pot visi usoda Anglije na nitki, kakor med prvo svetovno vojno. Tudi danes kakor tedaj skušajo Angleži maskirati z najbolj surovimi sredstvi svoj obupni položaj. Toda mi to pot popolnoma razumemo to igro, tako da bodo vsi Churchill-ovi iluzionistični triki postali povsem neplodni. Churchill lahko prikazuje položaj kakor hoče, vendar nam bo moral dovoliti, da bolj zaupamo poveljnikom naših podmornic. V novembru ki je bil najhujši mesec v letu glede na udeleževanje podmorniške vojne, smo potopili nad milijon sovražnega brodogoja.

Obravnavajoč potem angleški poizkus izkopati prepad med narodom in režimom je Goebbels izjavil: Zadnji teh poskusov je veljal italijanskemu narodu. Duce jim je dal zaslužen odgovor. Zdaj se bodo Angleži verjetno obrnili do nas, poslušajoč se običajnih smešnih sredstev in običajnih groteskni načinov. Mi se lahko samo sočutno smejemo, zlasti če pomislimo, da je nemški narod na dokončen način dokazal, da ni dostopen za noben manevar te vrste. Boj se nadaljuje in se bo nadaljeval do zmage, ki ne bo izostala. Zmaga bo uresničenje glavnega pogoja veličastnega končnega cilja, to je zaupanje nemškega naroda v Hitlerja tako veliko in globoko kakor danes, je zaključil Goebbels. To je zaupanje človeka, ki ve, da bo slednjič vodja dosegel vse cilje, po katerih hrepeni.

Eno leto vojne na Daljnem vzhodu

Tokio, 7. dec. AS. Japonski zunanji minister Tani je imel ob obletnici vojne za veliko Vzhodno Azijo radijski govor, v katerem je pozival sto milijonov prebivalcev, naj se z vsemi silami bore tako dolgo, dokler ne bosta morali Anglija in Amerika prenehati z vojno. Sedanja vojna je konstruktivna vojna, ker hoče zgraditi nov red v svetu, katerega žele Japonska, Italija in Nemčija. Velik del njegovega govora je bil posvečen ameriškim izzivanjem proti Japoncem ter anglosaškim načrtom, ovirati vsak razvoj japonskega naroda. Navzlic japonski odkritostnosti pri washingtonskih pogajanjih ni bilo mogoče ničesar doseči, ker so Amerikanci zahtevali od Japonske nemogoče stvari. Japonci so zastopniki so videli, da so Amerikanci želeli, naj drugi narodi sledijo njihovi politiki, vodeč jih v vojno ter pripravljali vojaški nastop proti Japoncem. Zahteve, naj Japonska odstopi od pakta trojne zveze, popolnoma umakne svoje sile iz Kitajske ter francoske Indokine, naj ne prizna nankingške vlade, so imele namen, naj Japonska prizna nadzorstvo Washingtona nad vzhodno Azijo. Pri tem so pozabili na žrtve Japoncev, bodisi v madžurski vojni, bodisi na Kitajskem ter so ogrožali Japonsko samo. Šest mesecev po vojni napovedi so vsa sovražna oporišča v vzhodni Aziji padla v japonske roke in osvobodene države so si pridobile svojo samostojnost, njihovo prebivalstvo pa navdušeno edeluje z Japonci pri nadaljevanju vojne. Mogočen uspeh je dobila japonska diplomacija pri sklenitvi napadalne obrambne zveze s Tajsko; odnosi z Mandžukom in narodno Kitajsko so vedno tesnejši. Poleg tega je bil 11. novembra lanskega leta sklenjen z Italijo in Nemčijo pakt za nadaljevanje vojne proti Anglosaom, tako da je vojna za veliko Vzhodno Azijo neolčljiva od evropske vojne. Na koncu je minister dejal, da sedanja vojna ni le oborožen konflikt, marveč spor med starimi in novimi ideologijami. Ni vzrokov za bojzen pred sovražnimi napori in zlasti pred napori združenih držav, ki bi rade oživitvile gveriljo proti Japoncem. Seveda pa ne smemo podcenjevati severnoameriškega oboroževanja, je zaključil minister Tani.

letu objavilo ameriško mornariško ministrstvo v resnici večje. Iz ameriškega poročila je razvidno, da je bilo potopljenih pet oklepnih, dve potlagalki min ter velika plavajoča popravilnica za ladje kakor tudi 80 vodnih in 97 navadnih letal. »Völkischer Beobachter« piše, da so zamočali potopitev še dveh oklepnih, najmanj treh križark itd. Ameriški predsednik je te izgube prikrival svojemu narodu ter nevtal-cem celo lato. Spominjajo se še, kako je bil ameriški minister Knox od Roosevelta samega poslan na kraj katastrofe, ter je na povratku izjavil, da je bila škoda v Pearl Harbourju, zasidrane mornarice malenkostna. Od takrat se v Ameriki nihče ni več upal dotakniti Pearl Harbourja, toda zdaj so bili prisiljeni k priznanju, ker niso mogli več molčati o obsežnosti izgub, ki pa v celoti tudi zdaj niso bile objavljene.

Štetje živine in vozil na Španskem

Madrid, 7. dec. AS. Vojaška oblast je izdala uredbo, po kateri bodo morali prešteti vse konje, osle, prašiče, meze, govedo, vozove in motorna vozila. Uradno štetje mora biti opravljeno do 31. decembra. Oblasti bodo preštelo blago lahko pobrale v zvezi z novo delno mobilizacijo.

Nevtralci obsojajo Edenov govor

Carigrad, 7. dec. AS. Edenov govor je naletel na zelo neugoden odmev v Turčiji. Listi ne zakrivajo svoje kritike h govoru angleškega zunanjega ministra ter se strinjajo v izjavah, da predstavljajo angleški načrti nevarnost za Evropo. »Tasvir Elkar« piše, da bo Eden brez dvoma pokusil opravičiti svoje neprevide izjave, ko bo videl, kako neugoden vtis je imel njegov govor zlasti v nevtralnih državah. Takšni govori, kakršni so Edenovi, nadaljuje list, nimajo druge posledice, kakor budno pazljivost med nevojuskojučimi se državami ter jih silijo k potrebnim varnostnim ukrepom. »Tasvir Elkar« piše tudi, da

namerava Anglija brez dvoma postaviti svet v vrsto Indije, kjer je bila potlačena vsaka oblika svobode. »Ikdam« pa piše s svoje strani, da daje namen, postaviti Anglijo, Združene države in Sovjete nad vse druge države, tem državam povod, da dobro premislijo. List nato ugotavlja, da so izjave angleškega ministra v kričeem nasprotju z atlantsko karto in pripominja, da zavezniški ne skrivajo svojega namena, gospodovati nad svetom in pravi, da je Edenov govor brez dvoma mrzel tuš za države, ki se bore ob strani Anglije v upanju, da bodo ohranile svojo neodvisnost.

25 letnica svobodne Finske

Rim, 7. decembra. AS. Za 25. obletnico finske neodvisnosti je bila v nekim rimskem kinematografu slovesna proslava v spomin trdega boja finskega naroda za svobodo. Pri proslavi je bil navzoč zastopnik glavnega stana, veleposlanika Nemčije in Japonske, madžarski poslanik ter druge številne osebnosti, višji uradniki in velika skupina ranjenecv in pohabljenecv oboroženih sil. Ko je godba kraljeve garde odigrala narodni himni in simfonijo Sibeliusovo »Fin-ekae«, je imel finski poslanik Talas ognjevit govor. Sporočil je tudi ginjen pozdrav vsem junakim zastopnikom italijanskih oboroženih sil v imenu finskih vojakov, ki se bore za iste ide-

Napetost v Siriji

Ankara, 7. dec. AS. V Siriji in Libanonu se je napetost, ki jo je povzročil spor med De Gaulleom in Darlanom povečala še zaradi vmešavanja sovjetskih agentov. Komunistična stranka je poslala De Gaulleu spomenico, v kateri se jezi nad nadaljevanjem vichyskega režima v Afriki ter odkriva, da je stopila na pozorišče tudi Moskva, ki je pred nekaj tedni sklenila sporazum z De Gaullejem, ki je omogočil agitacijo na Bližnjem vzhodu in je zato v njenem interesu, da podpira gaullista.

Sestanek hierarhov Ljubljanske pokrajine

Dne 2. in 3. t. m. je bil običajni sestanek pokrajinskih hierarhov. Sestanek se je začel s pozdravom Duceju, ki ga je odredil zvezni podtajnik Capurso.

Dopolodne so poročali o delovanju raznih središč dotični tajniki; v razpravo je posegel zvezni podtajnik, da bi v sporazumu z inspektorji pojasnil nekatere točke, ki so bile predmet poročil.

Popoldne je zvezni podpoveljnik GIL-a podal navodila za delovanje te organizacije, zlasti šolskih kuhinj.

Razprave so se nadaljevale 3. t. m. zjutraj.

Gospodarstvo

Poenostavljenje statistike v Nemčiji. Sedaj se v Nemčiji veliko dela na poenostavljanju dajanja statističnih podatkov, tako da se prepreči nepotrebno delo in zapravljanje papirja. Vsa statistična služba bo centralizirana. Posebni strokovnjaki bodo izdelali nove statistične formulacije za podjetja in bodo tudi ustanovljeni novi statistični uradi za obdelovanje prispelega gradiva. Taki uradi že obstajajo pri ministrstvu za orožje in municije, pri Najvišjem vojaškem poveljstvu in pri Delovni fronti. Novi uradi bodo izdelali skupne vprašalne pole. Prvi tak način dajanja statističnih podatkov se nanaša na 15. avgust, ko so morala podjetja javiti število svojih uslužbencev.

Kazni, ki jih izrekajo gospodarske organizacije v Nemčiji. Izšla je naredba, po kateri je zvišana za predsednike posameznih gospodarskih skupin v vsedravnem obsegu možnost kaznovanja pripadnikov z denarnimi globami od 1000 na 10.000 mark za prestopke glede discipline itd. Tudi je razširjen delokrog predsednikov glede teh kazni. Može pa so pritožbe proti kaznim.

Nemška družba za raziskovanje lesa. V Berlinu je bila ustanovljena nemška družba za raziskovanje lesa, kjer sodelujejo vsi zainteresirani uradi in organizacije. Delo se bo vršilo predvsem v 6 strokovnih odborih.

Posojilo General Motorsu. 250 zasebnih ameriških bank (od 1400 obstoječih) je dovolilo znani družbi General Motors posojilo v znesku v katerih izdeluje letala in njih dele. Obrestna mera znaša 2,5% in družba lahko posojilo izkoristi do leta 1946. Posojilo do 90% garantira vojno ministrstvo. Za posojilo je bila potrebna posebna odobritev, ker banke ne smejo posoditi več kot 10% svojih sredstev enemu samemu dolžniku.

Japonska banka v Birmaniji. Da bi pospešili gospodarsko obnovo Birme so Japonci ustanovili v Birmi posebno banko z glavnico 10 milijonov rupij, za kar so dale pobudo vojaške oblasti. Ki bodo tudi imele upravo v roki.

Tvornica sladkorja v Vel. Bečkereku zvišuje glavnico, ki znaša sedaj 36 milijonov din.

† Župnik J. Seigerschmied

Z Gorenjskega je došlo poročilo, da je župnik v pokopu Josip Seigerschmied dne 25. novembra na Blejski Dobravi nenadoma umrl, zadet od kapi. Pokopal ga je dne 27. novembra celovski škofijski kanciler ob asistenci šestih duhovnikov. Pokojni župnik se je rodil dne 21. januarja 1868 v Idriji; gimnazijo in bogoslovje je dovršil v Ljubljani in bil dne 23. julija 1891 posvečen v mašnika. Služil je kot kaplan v Spodnji Idriji in Kostanjevici, kot župnik pa v Zaplani, v Lenah in v Naklem do svojega vstopa v pokoj (1936), ki ga je preživel na Blejski Dobravi. Ta je sedaj na veliko žalost izgubila s tem svojega dušnega pastirja. Župnik Seigerschmied je bil neumorno delaven. V Zaplani je po potresu sezidal novo cerkev. Družba sv. Mohorja je izdala njegov spis »Pamet in vera« v treh zvezkih l. 1901, 1903 in 1907. Spisal je tudi vsako leto ene šmarnice, čeprav niso vse izšle v tisku. Izdal je n. pr. Marija najboljša mati, 1916, Krščanske mati, 1913, Sv. Družina, Marija vrtnarica, Marija in katoliška akcija itd. Kot odlični cerkven govornik je priobčil nekaj pridig v »Duhovnem Pastirju«. Bil je brat nedavno umrlega župnika pri Mariji Bistrički na Hrvaškem. Naj mu sveti večna luč.

popoldne pa je zvezni podtajnik podal njih pregled zveznemu tajniku. Poročali so tudi in-spektorji.

Zvezni tajnik je zaključil sestanek s toplo zahvalo hierarhom, katerim je dal navodila za nadaljnje delovanje s posebnim ozirom na zimsko dobo.

Sestanka se je udeležil zvezni direktorji, zvezni podpoveljnik GIL-a, tajnik pokrajinskega Dopolavora, zaupnica ženskih fašijev, pokrajinska tajnica kmetijskih gospodinj, pokrajinska tajnica gospodinskih pomočnic in direktor lista »Prima linea«.

Omejitev reklame v Nemčiji. Nacionalni svet za propagando in reklamo je izdal nove predpise o reklamni po naslednjih načelih: 1. V javnosti se ne sme z reklamo vzbujati napačen vtis o možnosti nakupa proizvodov, ki jih ni več na razpolago v neomejenih količinah. Pri obsegu reklame se mora upoštevati razpoložljivost posameznih predmetov. Reklama za proizvode, katerih proizvodnja je kontingentirana, se mora napraviti potrošniku omejitvi na nekaj nasvetov o njih najbolj racionalni porabi in največjem možnem varčevanju. Vsaka vzpodbuda k nakupu blaga kot n. pr. izložba blaga ali posebno nudenje blaga v prodajo z opozarjanjem na prednosti, ki jih ima, so prepovedane za te predmete. Končno je prepovedana reklama za vse proizvode, katerih proizvodnja je prepovedana. (Il Sole).

Nemška zmaga v boksu

V berlinsko športni palači so gledali včeraj mednarodni boksarski troboj med Italijani, Madžari in Nemci. Za ta troboj je poklonil Hitler dragoceno trofejo pod naslovom: »nagrada narodac. Priborili so si jo nemški boksaarji, ki so bili tokrat v nenavadno dobri formi. Od 32 možnih točk so jih dosegli 28. Madžarska ekipa si je priborila 12 točk, Italijanska pa 8.

Od pomembnejših včerajšnjih prireditev omenjamo še gostovanje najboljšega berlinskega moštva v hokeju na ledu Rot-Weiss v Kölnu. Rot-Weiss je premagal kölnske igralce hokeja s 16:2.

Športniki, ali že veste...

... da so uvedli v italijanskem kolesarskem športu nove in umestne reforme? Tako se bodo smeli amaterji udeleževati napornih cestnih dirk samo v razdobju po 14 dni. Omejili so tudi dolžino prog; amaterji bodo smeli dirkati samo na progah do 120 km. Edina izjema bo samo dirka za »trofejo padlihi, ki bo znašala 150 km. Omejitve se nanašajo tudi na poklene dirkače in veljajo za tekmovalce prvega razreda do 230 km, za tekmovalce drugega razreda 180 km, za začetnike pa 75 km. S stališča zdrave telesne vzgoje so omenjene mere zelo umestne.

... da je imenoval nemški prosvetni minister Roberta Schoberta za novega načelnika za telesno vzgojo? Schobert je naslednik pokojnega dr. Karla Krümmela, ki se je poleti smrtno ponesrečil.

... da se pripravljajo švedske telovadkinje na veliko turnejo po Nemčiji? Gostovale bodo v Berlinu, Drazdanih, Breslavi in na Dunaju, kjer bodo pokazale staro, toda še vedno znamenito švedsko gimnastiko.

... da je sodil en sam sodnik 100.000 tekem, odnosno izpizov za državni športni znak? To čitamo o Berlinčanu Hanslu, ob priliki njegove 50. letnice.

... da se je izjavilo francosko športno vodstvo proti industrijskemu športu? Nova uredba o francoskem športu stiri za tem, da bi bila društva samo športna, brez političnega ali stanovskega stremjenja. Predpisi so tako strogi, da bodo morali celo industrijski športni klubi, ki so nosili naslove svojih podjetij, spremeniti svoja imena.

... da so ugotovili strokovnjaki končni vrstni red najboljših deseteroborcev v lahki atletiki? Prvo mesto so priznali Smidtu (Nemčija) s 7280 točkami, drugo Anetu (Švica) 7078, tretje Thomsonu (Danska) 7005. Na četrtem mestu je letošnji ameriški prvak Terwilliger, ki je dosegel 6802 točki.

Delitev krompirja, fižola in sira

Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata daje sledeče sporočilo:

Krompir. Dne 23. novembra t. l. se je začela zadnja delitev krompirja letošnjega pridelka, ki se bo zaključila z dnem 13. decembra. Kdor si krompirja ni nabavil do tega dneva, izgubi pravico do nabave krompirja.

Svetujemo, naj si vsaka družina napravi malo zalogo, ki naj traja do novega pridelka leta 1943.

Fižol: V teku je delitev 1 kg fižola na osebo z odrezkom »H«. Ta delitev se bo zaključila z dnem 19. decembra.

Sir. Delitev sira, ki je bila namenjena za november se bo začela z 9. decembrom na odrezka »A« in »B« navadne živilske nakaznice.

Prodaja krav mlekaric

Kmetijski oddelek Visokega Komisariata, obvešča živinorejce, da se vrši v torek dne 8. decembra od 8. do 12. ure in od 14. do 17. ure v gostilni Rastohar — Karlovski most — prodaja prvotnih plemenskih krav dobrih mlekaric.

Predstava Pokraj. Dopolavora

Pokrajinski Dopolavoro je priredil na večer 4. t. m. v prostorih Dopolavora Oboroženih Sil varietetno predstavo za častnike in italijanske Dopolavoriste.

Predstava, ki je bila prirejena v pretečenih dnevih že za vojaštvo, je tudi ta večer žela popoln uspeh.

Imenovanje izrednega komisarja

»Bolniškega fonda«

Objava

Redna uprava »Bolniškega fonda«, ustanovljena z naredbom prometnega ministrstva bivše kraljevine Jugoslavije z dne 30. maja 1922 št. 16.276-22, se razpušča.

Za izrednega komisarja navedene ustanove se imnuje comm. dr. ing. Faust Gianaroli, višji glavni inšpektor državnih železnic, ki so mu v zvezi s tem poverjeni vsi posli, za katere so pristojni organi redne uprave te ustanove.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Spojitev občin Kočevje mesto in Kočevje okolica

Občini Kočevje-mesto in Kočevje-okolica se spojita v eno samo občino, ki dobi ime Kočevje.

Občinski sedež ostane v mestu Kočevje, ki je glavni kraj združene občine.

Okrajni komisar v Kočevju naj izvrši to naredbu in odredi potrebne ukrepe, da se uredijo morebitna vprašanja imovinskega, davčnega ali drugega značaja v zvezi s spojitvijo teh občin.

Komunizem je izven zakona. Komunisti so sovražniki človeške družbe, sovražniki naroda.

Gospodje, pozor!

KLOBUČARNA »PAJK« Vam strokovno označi, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. Lastna delavnica. Zaloga novih klobukov. Se priporoča RUDOLF PAJK, Sv. Petra cesta 38, Miklošičeva cesta 12, nasproti hotela »Uniona«.

Ljubljančani! - Pomagajte pri zasledovanju zločincev! To je vaša narodna in človečanska dolžnost!

DOM IN SVET

Št. 7—10 je izšel!

Naročnike lepo prosimo, da ga dvignejo v naši knjižarni, ker ga bodo tako najhitreje dobili. — Kdor ga ne bo mogel dvigniti mu ga bomo dostavili na dom.

UPRAVA DOMA IN SVETA

Ljudska knjigarna v Ljubljani, Pred Skofijo 5

FANTEK V NEBESIH

TEKST IN SLIKANICE: DAGMAR KACER

31.

ZGODAJ ZJUTRAJ PA JE SV. MAGDALENA RAZDELILA ANGELČKOM KANGLICE IN JIM DEJALA: »POJDI TE NA ZEMLJO S TO ZLATO ROSICO!«

32.

SPOTOMA PA SO SREČALI SVETLOKRILOROZRNATO ZARJO, KI JIH JE POSTAVILA NA ZEMLJO.

33.

IN ANGELČKI SO ŠLI IN KJER SO VIDELI ŠE KAKŠEN LISTIC ALI NAPOL UVELO ROŽICO, SO JI PRILILI.

POIZVEDOVANJA. Najdena je bila na Ambroževem trgu moška žepna ura in se dobi na Zaloški cesti 113.

KDOR POTREBUJE premog ali drva, naj pride z nakaznico k »GORIVO« Karlovška cesta 8

CESARICA S TRPEČIM SRCEM

Na pomlad 1875 si je nenadoma izmisllla, da bi odpotovala kopat se v morje ob Normandiji. Cesar ji je odsvetoval, češ da so politične razmere v Franciji napete. Govoril ji je, da avstrijska vlada nima dobrih zvez z mlado francosko republiko. To potovanje bi zelo slabo odmevalo po evropskih dvorih. Kaj bodo rekli v Berlinu? Bismark si bo dovolil zopet kakšno strupeno domisljico? Sicer pa je Francija postala zatočišče anarhistov in cesarsko Velikanstvo bi bilo izpostavljeno atentatom? ... Rotil jo je, da naj odneha od svojega načrta: »Če boš šla v Francijo, se ti bo zgodila nesreča...« Te besede so nanjo tako vplivale, da je napravila oporo. Vendar pa je vztrajala pri svoji zamisli.

Visok uradnik avstrijskega dvora je odpotoval v Normandijo, kjer je najel za cesarico lep bogat grad pri Fecampu. Grad je ležal v celem gaju nasadov hortenzij.

Elizabeta je dopotovala v grad 31. julija, spremljala jo je njena sedemletna hčerka Marija Valerija. Otrok je bil živahen in ljubezniv, vendar slabotnega zdravlja in je potreboval kopejli v morju.

Kakor vedno, je cesarica tudi tokrat privedla s seboj veliko spremstvo. Pripeljala je tudi svoje vozove in svoje konje. Samo služabnikov je bilo devdeset oseb. Če k temu prištejemo še dve dvorno spremstvo, tedaj si lahko izračunamo, da so bila cesaričina potovanja silno draga in da so veljala dvor bajne vsote. Cesar pa je bil svoji ženi silno naklonjen in je vse to plačeval iz svoje zasebne blagajne, ne da bi bil kdaj rekel le besede.

Elizabeta se je kopala vsako popoldne. Popoldne pa je jahala po okolici, obiskovala je bližnje cerkve in gradove, kmetije in pokopališča, z višin pa je sanjala o sveti neizmernosti morja.

V tej zeleni in senčni pokrajini se je izredno dobro počutila. Kmetije in drugi prebivalci pa ji niso ugajali. Zdeli so se ji pre-malo vljudni. Plemstvo je izginjalo, novepočeni bogataši republike pa se še niso naučili obnašanja v visoki družbi.

Dne 11. septembra pa je cesarica zajahala konja, ki še ni poznal pokrajine. Pred neznačno oviro se je konj ustrašil in z vso silo treščil cesarico ob tla. Cesarica je omedlela.

Takoj so ji prihiteli na pomoč. Ko so jo prenesli v grad, je bila še brez zavesti. Rane pa niso bile težke in zdravniki so ji določili več dni počitka.

Prve novice so Franca Jožefa silno prestrašile. Sklenil je takoj odpotovati v Normandijo. Minister dvora Julij Andraszy ga je rotil, da naj ostane. V takih okoliščinah bi vladarjevo potovanje v Francijo ne ostalo neopazeno. Javno mnenje bi postalo radovedno. Sicer pa je nemogoče takoj odpotovati. Poprej bi bilo treba obvestiti vlado francoske republike, da bi ukrenila vse potrebno za vladarjevo varnost.

Naslednjega dne so bile novice o cesaričinem stanju boljše. Franc Jožef je tedaj pisal svoji ženi: »Zahvaljen bodi Bog, da se je vse tako končalo. Niti si ne upam pomisliti na to, kako bi se lahko vse preobrnilo. Kaj bi jaz brez Tebe, ki si dobri angel mojega življenja...«

Elizabeta se je vrnila v Gödöllő dne 3. oktobra. Nekaj mesecev je živela mirno, redno življenje, predana branju in jahanju, zlasti pa glasbi.

Strast za potepanje pa jo je kmalu zopet zajela. V marcu 1878 je že bila na lovih v Angliji, na Škotskem in na Irskem.

To se je nadaljevalo naslednja leta in listi so poročali, da se je cesarica nenadoma pojavila na Tirolskem, v Dalmaciji, na Bavarskem, v Grčiji, na Štajerskem, na Krfu in ob Renu.

Ves ta nemir pa dobro razkriva skrivnost Elizabetinega notranjega življenja.

Komaj je bila nekaj trenutkov sama, pa je že bila vsa prestrašena, nestanovitna in nestrpna, zmedena in izmučena. Na videz pa tega je ni nič več opravičevalo.

Njeno dušo so zajemale črne misli. Strah pred žalostnimi dogodki jo je vedno navdajal. Bila je tiha in zasanjana in je mislila na smrt, zlasti pa na tisto, kar sledi smrti: »Če bi vsaj vedeli, da ni po smrti ničesar več...« Od časa do časa jo je prevečala popolna vdanost usodi: »Vedno se nam zgodi tisto, kar nam je Bog pripravil... Naj storim kar hočem, umrla bom, kadar mi določi usoda...« Vem, da grem strašnem cilju nasproti, toda ti daj mi je določila usoda...« Nato pa se je zopet silno dolgočasila. Na svet je gledala, kakor skozi kopreno. Nad vsem je obupavala, ničesar si ni več želela. Nekaj pa vendarle pričakuje. Toda kaj...

Kadar se je počutila preslabo, tedaj ni mogla ostati mirna na enem kraju. Zato je potovala, da bi zbežala sama pred seboj. Za vsako potovanje se je odločila silno nenadoma in v teh njenih odločitvah je bilo nekaj bolnega.

Njena živčna razkrojenost pa ni vplivala na njen razum. Sicer pa se je celo mnogo zanimala za vprašanja, ki so v zvezi z blaznostjo in je rada obiskovala zdravstvene zavode za umobolne. Ne-

kega dne je na Dunaju nenapovedano prišla v glavno norišnico. Zahtevala je, da ji ravnatelj zavoda podrobno razkaže vse prostore in tudi oddelke pobesnelih norev. V oddelku blaznih žena pa se je Elizabeta vendar silno prestrašila. Neka blaznica se je pognala proti njej in zavpila nad njo: »Ah, ki si misliš, da si cesarica. Jaz pa Te bom naučila, da boš vedela, da sem jaz cesarica...« Tudi v Londonu in v Monakovem je rada obiskovala norišnice. V Monakovem se je zlasti zanimala za L. Lezen svojega bratranca princa Otona Bavarskega, drugega sina kralja Maksimilijana.

Lahko bi se reklo, da jo je neprestano zasledovala grozna zavest o dedni obremenjenosti Wittelsbachovcev.

Deveto poglavje.

Med tem časom pa je rasla ob njej mlada osebnost, v kateri je s tihim ponosom ugotovila, da ji je zelo podobna.

Njen sin Rudolf, ki se je rodil 21. avgusta 1858, je postal lep mladenič. Vzgajali so ga daleč proč od matere pod nadzorstvom nadvojvodinje Sofije. Vzgoja je bila strogo vladarska in deček je že v zgodnji mladosti dokazal živahno razumnost in veliko radovednost. Izražal se je pravilno, naravno in izbrano. Silno lahko se je učil tujih jezikov. Njegova okolica je bila često presenečena zaradi pravilnosti njegovih opazk in njegove sodbe. Sicer pa je imel dobro srce, bil je silno občutljiv, plemenit in ponosen. Ljubil je samostojnost in kdor je z njim blago ravnal, ga je takoj pridobil zase. Uprl pa se je vsakemu nasilju, kadar se je razburil, je njegova jeza nakazovala strahotna razmerja.

Njegovi učitelji niso imeli nobenih težav s poučevanjem. Njegova nagnjenost pa bila izredno različna. Zanimal se je za zgodovino, zemljepis, živalstvo, prirodopis, psihologijo, etnografijo.

Ko pa je zapustil otroška leta, je hitro dokazal odločen značaj, postal je kratkobesen in nasilen, preziral je tradicijo in se je navzel izredno drznih nazorov o političnih in verskih vprašanjih.

Tako razpoloženje prestolonaslednika avstrijskega cesarstva je marsikoga presenečalo, z grozo pa je gledal na sina pobožni cesar Franca Jožefa, ki je smatral za sveto vse, kar je bilo v zvezi z monarhijo. Zato so bile zveze med očetom in sinom skoraj vedno napete, pogosto je prišlo do preprirov, nazadnje pa sta bila popolnoma sprta. Zato pa je Rudolf tembolj nežno ljubil svojo mater. Sicer pa poznavalec razmer niso dvomili, da je Rudolf svoje čudne nazore prejel od svoje matere. Zlasti so trdili, da je mati sina učila o tem, da so načela o socialnih veličinah smešna, da so osebe svobode svete in da morajo vsi ljudje biti med seboj predvsem iskreni.

Najdba trupla in pogreb župnika Geohelija

Minuli so 4 meseci, odkar je vdrl na čelu oborožene tolpe v župnišče v Zaplani montanist, vrhniški partizan Stane Dobovičnik, in oddal 2 revolverjska strela proti svojemu sošolcu in velikemu dobrotniku župniku Jožetu Geoheliju. Težko ranjenega župnika so potem Dobovičnikovi pajdaji odnesli nekam v gozd. Te dni so oboroženi fantje ujeli nekega partizana, ki je izpovedal, da leži truplo g. župnika v Vranjih pečeh nad Podlipjo. Prvo adventno nedeljo so tamkaj našli razmesarjeno truplo župnikovi farani.

Iz izpovedbe ujetega partizana in ugotovitve uradne komisije, ki je šla v Vranje peči, posnemamo zgodbo o strahotnem zverinstvu, ki so ga izvršili partizani nad dobričino, župnikom Geohelijem. Težko ranjenega so odvlekli v neko svoje taborišče, kjer so ga med mučenjem zasliševali in ga potem obsodili na smrt. Pred justifikacijo je župnik poklonil enemu svojih rabljev, sedaj tudi že ubitemu partizanu Janku Gostiši, svoj rožni venec. Nato sta padla dva strela v glavo in župnik je obležal nepremičen na tleh, kjer so ga partizani pustili ležati, misleč, da je mrtel. Takoj nato so se zapletli v bitko z italijanskimi stražarji in se šele čez nekaj časa vrnili na mesto »justifikacije«. V svoje velike začudenje so tedaj opazili, da župnik še vedno diha, nakar so mu s puškimi kopiti razbili glavo. Truplo so vrgli nato čez 50 m visok skalnat prepad v Vranjih pečeh in iznad prepada navalili nanj težke skale, ki so truplo popolnoma pomečkale. Od obleke so mu pustili le hlače, vse drugo so strgli z njega. V hlačenem žepu so sedaj našli ključ od župnišča in robec z monogramom, ki so poleg zasile obveze na ranah, ki jih je prizadejal Dobovičnik, in poleg partizanskih izjav, edini dokazi za mrtvečvo identiteto. Kajti glava je bila tako razbita, da vkljub značilnosti njene oblike in pa belo meliranih las, mrtveca ne bi bilo mogoče več prepoznati.

Truplo je ležalo v zaplanski cerkvi do srede, 2. t. m., ko se je dopoldne ob 9 vršil slovesen pogreb. Oboroženi fantje so ves čas stražili krsto z zemeljskimi ostanki svojega župnika, farani pa so hodili jokati in moliti za njegov dušni blagor. Pogreb je bil veličasten. Čeprav šteje župnija komaj nekaj čez 500 duš, se je udeležila pogreba množica mnogo nad 1000 ljudi. V cerkvi je govoril rajnemu v spomin vrhniški dekan g. Janez Burnik, ki je nato tudi služil slovesni rekvizit. Množice pogrebecev v cerkvi niso našle dovolj prostora in so napolnile tudi prostor pred cerkvijo ki ga je obkrožala strumna fronta kolona oboroženih fantov z Zaplane, Vrhnike, Sv. Jošta in iz Rovt. Po zadušnici se je razvil pogrebni spreved. Sprejeli so stopali šolski otroci, za njimi farne cerkvene bratovščine in potem nošilci številnih vencev. Štirinajst duhovnikov vrhniške dekanije je prepevalo pogrebne pesmi. Krsto so nosili člani Katoliške akcije ob častni straži domačih mladičkov. Za pokojnikovim svoji so sledili vojaški poveljnik iz Logatec, polkovnik Mantuani v spremstvu oficirjev in vojaškega duhovnika, delegacija oficirjev Protikomunističnih oddelkov in zastopnik vrhniškega župana. In za

Slovenčeva knjižnica v letu 1943

Duhovno zdravje in resničen napredek s pridom lahko dosežemo z branjem dobrih, vrednih knjig. Danes pa je plemenitega čtiva, tudi vedrilnega, potreben prav vsak.

Res veliko število Slovencev je v današnjem času razumelo poslanstvo knjige in z naročnitvijo izkazalo zaupanje naporov lastništva »Slovenčeve knjižnice«, ki si je nadelo visoko kulturno nalogo, dati našim družinam, slehernemu Slovencu v roke dobrega prijatelja — dobrega svetovalca.

Da more ta cilj dosežati, je »Slovenčeva knjižnica« sestavila spored drugega letnika zbirke iz dobrih in najboljših del književnosti 15 narodov. Veliko je v zbirki zastopanih domačih mladih in starejših pisateljev.

Imena Aino Kallas (ena najboljših finskih pisateljic), Fogazzaro, Bordeaux, Blackmoore, Zagorčinov, Lagerlöf, Puskini, Malxot, Nicodem, Dante, Curwood, Rodziewiczówna, Federe, Heer itd. ter Levstik, Trdina, Kersnik, Jalen, Šali, Dular, Krivec, Beličič itd. so gotovo imena, ki najbolj zgovorno pričajo, kako bogat in vreden je izbor »Slovenčeve knjižnice«.

Vsak mesec izidejo tri knjige in stanejo brožirane za naročnike vsaka 6 lir, v polplatno vezane vsaka 13 lir, v celo platno vezane pa 20 lir. Vezane knjige so v prekrasni opremi po zamisli arh. Vl. Gajška in je tako lepih knjižnih oprem malo na našem trgu. Knjige lahko plačujete mesečno.

Zaupanje, ki ga z naročnitvijo gotovo izkazuje vsak zamislil te zbirke, je najprej opora oporo napredka za dobro narodovega duhovnega zdravja in napredka ter obenem vsakomur plemenito spričevalo njegovega kulturno socialnega čuta in delovanja.

KULTURNI OBZORNIK

F. S. Finžgar: Zbrani spisi XI. zv.

Založila Nova založba v Ljubljani. 1942. Cena broš. 34 lir, polplatno 42 lir, platno 45 lir. Novi zvezek zbranih spisov je pisatelj označil s skupnim naslovom Črtice. V teh črticah je zbral svoje krajše spise od dozorevajoče mladosti do zadnjih modrih let ter jih uredil v lepo zaokroženo celoto. Tako se od različnih strani odkriva pred nami podoba slovenskega življenja v zadnjih štiridesetih letih, kmečkega in mestnega, kakor ga je pisatelj gledal in spremljal s svojimi mislimi in čustvi. Bralec bo takoj spoznal, kako posebno v prvem delu (»Znanci s poti«) stopa pred nas pisatelj sam in z lično struno spremlja spomine svojega lastnega življenja, se pogovarja s svojimi znanci in prijatelji ter za mladostnim idealizmom zmaguje nad težavami, ki jih prinaša svet. Sredi »Znancem s poti« stoji on sam, duhovnik, tedaj svet z večnimi merili ter išče poti iz bojev in zablod življenja. Ni slučajno, da ga srce popelje na grob Frančiška Lampeta, tistega, ki si je najbolj želel pisatelja-duhovnika, ljudskega vodnika s peresom v roki. Selskega župnika velika noč in mnogo krajše lirske slike so posebno značilne za to, kako sta se pri Finžgarju duhovnik in pisatelj dvignila v enem in istem hotenju: da ohranita, dvigneta narod ter ga privedeta k sreči. Prav iz tega hotenja se je razvil Finžgarjev edinstveni realizem, ki včasih z mehko, obzirno dobroto, včasih pa z odločno roko odgrinja podobe družinskega, družabnega in narodnega življenja; take podobe v tej knjigi so Pomlad pod oknom, Služkinja, Sibirija itd. Ob teh podobah začutimo posebno

njimi se je zgrinjala vsa ostala množica pogrebecev na vaško pokopališče, kjer je bil na sredi med župljani namenjen zadnji dom g. župnika. Po pogrebnih obredih je najprej v imenu župljanov in oboroženih fantov spregovoril poveljnik Logar, ki je poveljeval pokojnikovo delo za domačo faro. Njegove besede so tonile med glasnim jokom vdanih faranov, ki so sicer že štiri mesece molili za svojega rajnega župnika, pa jim

Lurd našega stoletja — Fatima na Portugalskem

Lurd na Francoskem je poznan po vsem svetu zaradi Marijinih prikazovanj in izrednih čudežev, ki jih ni mogoče tajiti. Postal je ena največjih Marijinih božjih poti, ki jo je obiskalo že na milijone romarjev in jih bo še.

Leta 1917. pa je prav tako zaslovela na Portugalskem majhna vasica, ki se imenuje Fatima. Tega leta se je večkrat prikazala Marija trem otrokom in se z njimi pogovarjala. Ljudje seveda v začetku po večini tega niso verjeli in so se otrokom smejali. Ko pa so ta prikazovanja v samotni in tihi dolinici poleg vasi mogli videti tudi oni, se je glas o tem hitro razširil in je vse hitelo v Fatimo. Tako so bile večkrat cele množice priča prikazovanj. 13. oktobra je gledalo prikazen nad 70 tisoč ljudi iz vse Portugalske, vernih in nevernih, učenih in neukih, bogatih in siromašnih. Nekateri so čudežni prizor celo fotografirali. Portugalsko časopisje je o tem mnogo pisalo, toda vihar svetovne vojske je tudi te izredne dogodke prevpil. Vendar pa je postala Fatima na mah silno obiskana Marijina božja pot. Njen sloves gre po vsem svetu. Godi se mnogo čudežev. Vsako leto prihaja več kot milijon romarjev k »Naši Gospe presveteke rožnega venca v Fatimi«.

Kako očuvamo filodendron čez zimo

Ljubljana, 7. decembra.

Rastlina filodendron je postala zadnja leta med ljubljanci zelo priljubljena okrasna rastlina, ki jo družine rade goje v svojih stanovanjih in cvetličnjakih, poleti pa seveda tudi na prostem, recimo na vrtu. Rastlina, ki epinoma po cvetu in plodu še najbolj na domačo rastlino »skrinjelij« in je nekako v sredi med palmami in bršljanom, razveseljuje človeka že zaradi svojih bujnih listov in izredno zanimivega ustroja stebel in korenin. Umevno je torej, da se upravičeno želje naših naročnikov, naj jim pojasnimo, kako jo varovati v zimskem času.

Filodendron je doma v tropični, to je južni in srednji Ameriki, odkoder je bila znešena v Evropo. Dosedaj so vzgojili približno kakih 220 vrst. Rastlina zraste — vsaj nekatere vrste — tudi po več metrov v višino, jo je pa takoj lahko spoznati po njenih širokih in kakor človeška dlan razcepjenih listih na dolgih pecljih. Svoje grško ime ima zaradi svoje lastnosti, da se v svoji domovini mora pri rasti opirati na debela drevesa, v Evropi, to je v cvetličnjakih, pa seveda potrebuje oporo, ki jo ji dodeli vrtar. Rastlina ima, kadar odraste, zračne korenine, znane pod imenom »liane«, to je dolge, vrvačete tipalke, ki vise navzdol in ko dose-

je vendar ta pogreb iztrgal iz srca krik neutolajljive bolesti. V imenu vrhniške občine je govoril še odvetnik Marolt, ki je podčrtal kulturno udejstvovanje pok. župnika Geohelija. Rajni župnik je bil velik umetniški talent in po njegovih načrtih je bilo preurejeno farno pokopališče, ki je gotovo najlepše v vsej pokrajini. Še dolgo po pogrebu so kletale množice župnikovih faranov na pokopališču in se mu v molitvah zahvaljevale za vse neštete dobrate in se mu priporočale v trdni veri, da je njihov svetniški župnik danes tudi njihov priprošnjik pri Bogu.

Marija je v prikazni z otroki mnogokrat govorila ter jim dajala navodila za njihovo versko življenje. Pri tem jim je pa tudi povedala stvari, ki se tičejo vsega sveta. Ena še živeča paterica — sedaj redovnica — je po 25 letih razodela del skrivnosti, ki jih je Marija zaupala otrokom. Ena izmed teh skrivnosti je: Voja (prva svetovna) vojna gre h koncu. Toda če ljudje ne bodo nehali žaliti Boga, se bo pod naslednjim papežem razveljavila druga, še hujša. Ko boste neko noč videli skrivnostno, nepoznano svetlobo, vidite, da je to znamenje, ki vam ga pošilja Bog, preden bo svet kaznovan za njegove zločine z vojsko. lakota in s preganjanjem Cerkve in papeža. Več narodov bo razdeljenih.

Medtem ko je verno ljudstvo že davno izreklo svojo sodbo o fatimskih dogodkih, je Cerkva — kakor vedno v podobnih primerih — dolgo vrsto let s škropolozno natančnostjo in strogo preiskovalno vso zadevo ter je šele po 13 letih izrekla svoje mnenje, ko je l. 1930. izjavila, da so videnja otrok v dolinici Iria verodostojna in da se češčenje Naše Ljube Gospe Fatimske uradno dovoljuje.

Žejo zemljo, preekrubejo hranilne snovi rastlini, tako, da pravo, osnovno deblo lahko odmrne in rastlina živi samo od zračnih korenin, to je od »lian«.

V naših krajih je najlepši filodendron tisti, ki zraste kvišku kak meter visoko ali nekaj čez, višji filodendroni niso več tako lepi in tudi zahtevajo večje stanovanjske prostore. Filodendron mora namreč imeti najmanj 10° C toplote, sicer zmrzne, oziroma odmrne. To je treba vedeti za prezimovanje rastline. Rastlina ne prenese mrzlega zraka, ne prepriha. Vsaj vsakih 14 dni je treba rastlino, zlasti liste, umiti z gobo, namočeno v mlajni vodi.

Pri nas se rastlina razmnožuje z odrezki zelenega stebela, ki jih vsaj vrtar v dobro, humuzno zemljo. Sprva zahteva rastlina izredno mnogo vode. Cvetovi so različni, od skromnih belih, pa do velikih, včasih celo kratkate barve. Plodovi so podobni smrekovim štoržem, vendar pri nas rastlina nikoli ne da zrelih plodov s semenom.

Zelo pripravna je na primer ta rastlina za okrasitev večjih prostorov, dvoran, cerkva, večjih soban, tam, kjer je stalna in primerna toplota, vendar ni potrebno, da bi bili ti prostori močno kurjeni.

Iz dela in življenja od tu in tam

S Spodnjega Štajerskega

V Brežicah je umrl 71letni kočevski preseljence Franc Jaklič iz Srednje vasi pri Kočevju.

Nesreče. Motocikelj je podrl v Mariboru 80letnega nadzornika bolnišnice blagajne v pokoj Andreja Sajnica. Mož je pri padcu dobil nevarne rane na levi nogi, zlomil si je gleženj in se potolkel po glavi. Prepeljal je bil v bolnišnico. — Ključavničarski vajenec Franc Slapšak iz Košakov pri Mariboru si je zlomil desnico.

Smrtna kosa. Umrli so v Mariboru: 70letna Antonija Antolčič roj. Černetič, žena uradnika; 68letni delavec Ivan Krolčič in 13letna dimnikarjeva hčerka Viktorija Babič. Dalje so na svojih domovih umrli 80letni železniški uslužbenec v pokoj Franc Ramelj, 73letna hišna posest, in žena stražnika Ivana Kopic; 53letni trgovski uslužbenec Vodopivec Rudolf, 50letna Ana Satler. V Ormožu je umrl 32letni trgovec in posestnik žage Ludvik Kuharič. V Trčevi pri Košakih je umrl posestnik Matej Likovec, v mariborski okolici je umrl posestnik Franc Jaklič.

Božične počitnice se bodo za vse šole na Spodnjem Štajerskem začele v nedeljo, 20. decembra. Zaključile pa se bodo z nedeljo 3. januarja 1943.

Z Gorenjskega

Na Golniku je bilo začetkom decembra zborovanje krajevne skupine, katerega se je udeležilo 285 zborovalcev. Zborovanje je bilo v lepo okrašenih prostorih uslužbenec bolnišnice na Golniku. Na zborovanju je bilo razdeljenih 54 začasnih članskih izkaznic koroške domovinske zveze, 4 pa so dobili dokončne članske izkaznice.

Požrvalno delo ženske krajeve skupine na Golniku. Članice ženske krajeve skupine na Golniku so glede na letošnje dobro sadno letino napravile že več sadnih zbirk in so oddale znatne količine jabolk okrožnemu vodstvu v Kranju. Pred kratkim so nabrale pridne nabiralke zopet mnogo jabolk, iz katerih so nakuhale 150 kg mezge za neko vojaško bolnišnico. Za zimsko akcijo so si tukajšnje žene postavile nalogo, da bodo izdelale za posadko neke podmornice več, z žimo napolnjenih zgvalnikov s prevleko vred. Tudi ta darila so bila že odposlana.

V Št. Vidu ob Savi so začetkom decembra na slovesni prireditvi izdali nadaljnjih 200 članskih izkaznic koroške domovinske zveze. Velika dvorana je bila ob tej priložnosti do zadnjega kotička napolnjena. Slovesnost je začela godba carinske obmejne postaje Št. Vid, ki je zaigrala vrste koroških pesmi.

Zanimivo predavanje o Atriki v Kranju. Začetkom decembra je bilo v dvorani hotela Stare pošte v Kranju zborovanje bojovniškega tovari-

Praznik idealizma

Leta 1854. je Pij IX. uradno proglasil kot od Boga razdeto resnico, da je Devica Marija bila od prvega trenutka svojega spočetja po posebni božji milosti in božjem privilegiju z ozirom na Kristusove zaslugе obvarovana vsakega madeža izvirne krivde.

Za verne katoličane je bila proglasitev te verske resnice veliko zadoščenje in pravo zmagovalje njihove pobožnosti do božje Matere.

Za Evropo, ki je takrat tonila v materialističnih filozofskih nazorih ter v imenu znanosti in napredka skušala izločiti duhovnost, je bila ta resnica nepojmljivo kljubovanje vsem modernim znanstvenim dognanjem.

S to resnico je bila sredi blata in umazanosti življenja vernikom potrjena njihova vera v brezmadežni vzor. Navkljub naturalizmu, ki je prikazoval življenje umazano in po nujni grešno, je Cerkve pokazala na čisti vzor, ki se je dvignil visoko nad močvirje in zablestel v svoji brezmadežnosti.

Praznik Marijine brezmadežnosti je zato praznik človeškega stremljenja po lepem, čistem, nesebičnem in duhovnem življenju. Je dokaz, da je človek rojen za nekaj višjega, da se more in mora dvigniti iz nizkosti življenja. Že zgodaj se je za Marijo ustalila prispeboda, ki jo nazivlje morsko zvezdo. Zvezde so nekaj bile mornarjem zanesljiv kašipot, kazale so jim smer njihovega jadranja v brezkončnih morskih razdaljah. Za človeka pa je brezmadežnost božje Matere smernica v njegovem življenju, kašipot, ki ga vodi do lepote in čistosti življenja po Bogu.

Ce smemo imenovati človeško stremljenje po lepem, čistem in dobrem idealizem, je praznik Brezmadežne praznik idealizma.

Taki dnevi, kakor je današnji praznik, so za kristjane vedno tudi opomin k njihovim dolžnostim, ogledalo njihove notranjosti. Praznik Brezmadežne z vsem svojim zunanjim sijajem in z globoko notranjo vsebino glasno sprašuje kristjane, kam plove njihovo življenje, ali je krmilo njihovega delovanja, miselnja in govorjenja usmerjeno na ono zvezdo, ki kaže pot v pristanišče, na Morsko zvezdo. V velikih zgodovinskih trenutkih se je čisto dogajalo, da so mnogi začeli zamenjavati dobro z zlim, greh s krepostjo, lastno korist s kristjanskim, laž in obrekovanje s krščansko verno. Dogajalo se je tudi, da so se pod lepimi in spoštovanimi imeni skrivali škodljivci in pohujševalci, ki jih je na zunaj razjedala gorečnost za hišo božjo, od znotraj pa so bili drobovi, polni smradu in nesnage. Šele čas je podrl njihove pobeljene stene in prikazal vso gnobilo, ki je že prej širila svoj strup po okolici. Kdor pa gleda na Brezmadežno kot svoji vzor, kdor stremi po tem vzoru, ta hodi po svetli poti pravega krščanstva.

Praznik Brezmadežne je torej praznik čistega krščanskega idealizma; nesebične vneme in ljubezni. Glasno sprašuje kristjane in jih opominja, da pogledajo vase in ugotove razdaljo, ki jih loči od njihovega vzora — od brezmadežne Marije. Kajti največja nesreča za kristjana je, če je kristjan le po besedi, po srcu in dejanju pa pogan.

Komunistična svoboda...

Komunistka, ki se v zadnjem »Slovenskem poročevalcu« naziva za »katoliško« ženo, je zapisala: »Svoboda misli in verske delavnosti je ena glavnih točk programa »Osobodilne fronte«.

Pri Grosupljem pa se je zgodilo pred nekaj tedni tole:

Ko so partizani v neki kmečki hiši nalezeli na kaplana Hočevarja, ga najprej niso spoznali. Šele ko je zaprosil, da mu iz njegove potne torbe vrnejo brevir, ga je partizan vprašal: »Torej si duhovnik? — Potem moraš z nami!« Nato ga je pograbil in ga odvedel k tlaču: »Maševal pa odlej ne boš več!« in mu na desni roki odsekal vse prste. Nekaj dni nato so kaplana Hočevarja pri Škofljici ubili in pokopali.

Takšna je resnica o komunistični svobodi misli in o komunističnem spoštovanju verskega prepričanja in udejstvovanja.

Štva Kranj in okolica. Na zborovanju je govoril tudi vojak iz Afrike, ki je z lepimi slikami ponazoril nevarnosti in napore puščavske vojne.

Naročajte »Slovenca«!

Mickiewicz. Oba — Rus in Poljak — sta obiskala ta vodnjak in ga ovekovečila v pesnitvi in v sonetih. O genezi teh pesnitev ter o taki poetiki Krima je Debeljak napisal studijo, v katero je vpeljal več prevodov Puškinovih krimskih pesmi (Hvalnica Krimu, Pismo Caadajevu, Ne bom o rožah pel, Oblakov bežnih vrsta...). Ob vodnjaku v Bahtšarsaju Izpolnil željo sem...) ter tudi dva Mickiewiczeva soneta iz cikla Krimskih sonetov (Bahtšarsajski vodomet, Grob Potock). Ta studija velja kot uvod v celotni prevod Puškinove južne poeme Bahtšarsajski vodomet, katero je po Ivanu Hribarju preprenil Tine Debeljak. Tako je tu pesnitev postavljena v zvezi s studijo kot pesniški dokument romantičnega Krima. Ta studija iz ruske in poljske književnosti ter prevod najbolj romantične Puškinove pesnitve, kakor ga je v 87. letu starosti prevel Hribar in po njem popravil urednik, bosta izšla v posebni bibliofilski izdaji že za ta božič z linorezi akad. slikarice Bare Remčeve, na kar opozarjamo že sedaj.

S tem je znanstveni del končan. V književno-kritičnem delu se ocenjuje St. Janežič-Kocirov roman Goricanec, Glavan Likovič, Malešiča in Lovrančiča, ki so izšli v Slovenčevi knjižnici, Beličič-Budakovo Ognjišče in Urbanijev Mali slovenski svet. J. S. pa Kempčanovo Hojo za Kristusom. Osrednja ocena v tem delu pa je Grivčeva podrobna obravnava Nachtigalovo veliko delo Euehologium sinaiticum ter opozarja na problematiko zveze frisiških spomenikov s stslv. književnostjo. Obenem ocenjuje tudi književno vrednost Euehologija, na kar se dodaj filologični niso ozirali. Z zadoščenjem lahko ugotavljamo, da se Nahtigalova dognanja ujemajo z njegovo znano tezo o početkih slovenske književnosti. Isti ocenjuje tudi van Wijkovo predsmrtno izjavo o jezikovni in slogovni vrednosti strslv. Žitij sv. Cirila ter ob beležbi teh rezultatov tudi že opozarja na nov problem jezika spomenika Glago-

Jubilej cestnih svetilk

Pred 150 leti, točno na večer 1. januarja 1793, so v Ljubljani zagorele prve cestne svetilke

Neki žalivec je svoje dni dognal, da so ceste stare Ljubljane le takrat razsvetljene, kadar poroči nastane kak požar. A to je povsem zgodovinsko resnično. Prav do zadnjega desetletja 18. stoletja so Ljubljanci zvečer in ponoči v popolni temi taval po cestah. Sicer je večina hiš v notranjem mestu imela pri vratih svoje laterne, a te so morali hišnih lastnikov prižgati le takrat, če je v mestu gorelo in mimo tega pa takrat večidel niso hotele goreti. Dalje je bilo mesto vsaj delno razsvetljeno tedaj, če je bila na redni kaka plesna prireditev. Tiste dni, ko so bili ondi plesi, so bili lastniki vseh vogalnih hiš in vseh poslopij od Cevljarskega mostu do redutnega poslopja in mostu Sv. Jakoba dolžni po naredbi iz leta 1790., da so jim hišah gorele svetilke od 6 zvečer do belega dne. A ker človeku ni dano, da bi večno plesal, je imelo prebivalstvo Ljubljane le 15 redutnih večerov na leto razsvetljene ulice v tistem delu mesta.

Slednjič je okrogli urad posegel v to zadevo. Dne 15. decembra 1791 je poslal magistratu odlok, da naj v osmih dneh pošlje predlog glede na uvedbo splošne cestne razsvetljave, kakor je bilo takrat že po drugih mestih v navadi. Ker so na okrognem uradu že poznali strah magistrata sprito izdatkov, saj so bile mestne blaginje zmeraj prazne, je bil tisti odlok precej ironično sestavljen. Med drugim je bilo zapisano: »Prav nič ne dvomimo, da bo magistrat v svojem gremiju in tudi med mestanstvom našel dovolj bistrih glav, ki bodo iztaknile primerna, a vendar nikogar preveč obremenjujoča sredstva.«

Toda niti v magistratnem gremiju niti med meščani ni bilo moči najti takšne bistre glave, ki bi bila mogla kje iztakniti primerna denarna sredstva, ne da bi naložili meščanom »prostovoljnih prispevkov«. Te pa so meščani odklonili, saj so jim bili naložili že preveč »prostovoljnih dajatev«, ki so se zmeraj spreminile v redne davke. In tako ni hotel magistrat o vsej tej zadevi sploh ničesar vedeti.

Jako mikavno je zasledovati pota te splošne obstrukcije epričo gesla: »Bodi luč!« Tu bi imeli pisici komedij dovolj hvaležne enovi. Najprej se je magistrat trudil s tem, da bi našel tak predlog, ki bi ga okrogli urad brez dvoma zavrnil. In ga je tudi našel: Obdajanje hiš z davki za luč! Kakor je bilo pričakovati, je okrogli urad ta predlog koj odklonil, saj bi predložena sredstva obremenila meščane, česar pa okrogli urad ni maral. Pozval je magistratni svet, naj priporoči kaj boljšega, in je sam nasvetoval denarno pridobitveni načrt, ki se mu je že vnaprej videlo, da je bil neizvedljiv. Okrogli urad je predlagal, naj za šest krajcarjev povisajo vstopnino v redutno dvorano; naj še za enkrat toliko zvišajo takse za prekoračenje časa v javnih lokalih in za godbo v gostilnah in zasebnih hišah, naj zahtevajo od sleherne gledališke predstave po en goldinar in po tri goldinarje za sprejem v meščanstvo; dalje naj povisajo takse lastnikom stojnic na trgu; naj zahtevajo po en krajcar za sleherni funt masti ali teletine, ki jo kdo odnese iz mestne meje, in še več drugih podobnih drobcev za izhod iz zagate. Toda vsota 1360 goldinarjev, kolikor je magistrat naračunal za razsvetljavo, s tem še zdalej ne bi bila dosegla in mimo tega bi bili ti denarni viri jako nezanesljivi.

Kaj torej napraviti? Da bi dal magistrat kak prostovoljni prispevek iz svoje blaginje, je bilo

povsem nemogoče, češ da že zdaj komaj zmore dajatev 30 goldinarjev na leto za obe svetilki pri rotovžu!

Tako ni ostalo drugega, ko da je bilo treba — kot se je to že sploh udomačilo — potrkati na velikodušnost in lokalni patriotizem Ljubljancev. Štirje odlični meščani so krošnjarili po mestu s polo in so nabirali podpise in zbirali »milodare« za razsvetljavo ljubljanskih cest. A za večji znesek so se zavezali le mestni stanovi, in sicer so podpisali znesek 200 goldinarjev. C. kr. tobačna režija je podpisala celih 18 goldinarjev. In od drugod ni dala zbirka več kot 187 gld in 54 krajcarjev. Večina sploh ni dala in ne podpisala ničesar, češ da vedo iz lastne skušnje, kako se prostovoljne dajatve zmeraj izcimijo v obvezne davke.

Zamisel glede na prostovoljne prispevke je torej povsem pogorela. Toda kot kulturno-zgodovinske priče so te subskripcijske pole, ki so jih popisali ljubljanski meščani in jih posuli z opazkami, na veak način pomembne. Saj nam nudijo zanimivo podoba nastojanja tedanjega ljubljanskega prebivalstva. Kot značilen primer tega nastojanja utegne veljati neki hišni posestnik iz Gosposke ulice, kateremu se je mestna razsvetljava dozdela povsem odveč in je to svoje nazarjanje tudi izbrpno utemeljil.

»Razsvetljava,« tako je zapisal, »je 1. glede na varnost meščanov nezadostna in nepotrebna, saj je bilo naše provincialno mesto Ljubljana od svojega početka dalje zmeraj brez razsvetljave, in le malokdaj, da, ekoraj nikoli ni bilo slišati o kakih napadih ponoči, ki so jih mesta s prekrasno razsvetljavo vedno tako polna. Tudi je videti taka razsvetljava tembolj nepotrebna, ker se je varnost povzpela na tako popolno in trdno stopnjo, da so celo podrli mestno obzidje in mestna vrata, kar je bilo vendar nekoč sezidano zaradi varnosti meščanov. 2. Se zaradi toliko drugih dajatev, ki jih mesto izterja za grožnjami in rubežnijo, ne morem odločiti za noben prispevek, ki sem bil zanj povabljen pod videzom prostovoljnosti, ki pa bi ga kasneje terjali od mene z grožnjami, kaznimi in rubežnijo, pa čeprav ne bomo imeli nobenih koristi od razsvetljave, ki jih zdaj obljublajo, da, celo to se utegne zgoditi, da bo razsvetljava slabo uspevala zaradi pohlepnih najemnikov.« Ta pesimist je končal svoje pomisleke s klasično pripombo: »Odkar obstaja Ljubljana, ni imela nikoli razsvetljave, zato je tudi zdaj ni treba!«

Po tem načinu zvenijo ekoraj vse tiste opazke na subskripcijskih polah. Prebivalci Starega trga so utemeljevali svojo odklonitev z vprašanjem, češ komu naj bi mestna razsvetljava kaj koristila? Saj je ne potrebuje ne plemstvo in ne meščanstvo! Plemiči si sami svetijo, če odidejo v megli iz hiše na reduto. A tudi meščani niso potrebn razsvetljave, zakaj priden in pošten meščan gre itak zgodaj spat in nima navade, da bi zvečer taval po cestah. Torej bi razsvetljava koristila le tistim ljudem, ki hodijo na ples, redute, v gostilne in kavarne.

Ta nit o »zgodnjem leganju k počitku« se vleče dalje v pripombi neke osebe, ki meni, naj bi plačevali stroške za mestno razsvetljavo le tisti meščani, ki se radi zabavajo. Pravi, da naj zvišajo vstopnino za ples in zabave in je naračunal do 30 gld več dohodkov te vrete, kar bi zaradi velikega števila zabave željnih meščanov dalo lep znesek na leto v ta namen.

Zasliševanje sovjetskih vojni ujetnikov. Tolmač in ruski deček, ki so ga ob Dnjestrju prijeli italijanski vojaki

TOMAŽ POKLUKAR:

BELE ZVEZDIE

Zakaj ga je tako pogledal? Ali je mislil na tekmo? Saj bi mu moralo biti všeč, da sem zamudil priložnost za stopnjevanje zmogljivosti. Moja lenoba je Janezu samo v prid. Ali pa je mislil na kaj drugega? Kaj ga briga, če me sreča z Majdo? Morda pa mu ni vseeno?

Zavedel se je, da premišljuje in da je hitrost popustila. Nagnil se je spet naprej in dirjal, da se je prašil sneg za njim. Znoj mu je silil v oči in usta, vedno več je bilo okusa po slanim.

Nenadoma se je vprašal: »Zakaj se preteguješ, Matevž, ko bi bilo prijetnejše hoditi tako kot včeraj ali pa sedeti v družini in zbijati šale pri tarokule? Zakaj se je gnil? Sam ni dobil pravega odgovora na to vprašanje. Zaradi pokala prav gotovo ne, saj je samo poseben in konec koncev tudi kaj posebno lep ni. Zaradi poročila v časopisu, kjer bo z debelimi črkami zapisano »Matevž Andraž je zmagal že tretjič...« itd. Ne, tudi to mu ni potrebno. Všeč pa mu je, ker bo bral oče in ker bo sestra Ančka poročilo izrezala ter ga spravila tja med med družinske listine.

Ne, ne, za nekaj drugega gre pri mladih ljudeh. Sile je treba sprostiti, vložiti jih v neko udejstvovanje, boriti

se in zmagati; v mladih letih v športu, kjer krotiš samega sebe in svojega kujejava »brata osla«, pozneje pa, če Bog da, tudi na drugem področju. Vse o pravem času.

Ne, Matevž ni bil lenuh in se ni strašil naporov. Dvakrat je že okusil slast zmage. Duševno moč je čutil in prijetno zavest je imel, čeprav je bilo težko zdržati do konca. Da, to so tekme: vso moč ti posrkajo in te izžemajo kakor berač limono, potem pa spet vračajo: odpornost, moč, zdravje, ponos. Če se je že odločil, da bo še letos tekmoval, bo to tudi storil.

Opotekajoč se je pritekel nazaj na igrišče. Tam je opravil še en krog v hoji, da bi umiril sapa, ki je sopihala ko lokomotiva savinske železnice. Oskrbnik je pripravil medtem vročo prho. Ah, kako je prijala Matevžu, preznojenemu od nog do glave! Vso nesnago je izpral s kože, nazadnje pa je dobil še posodo svežega snega. Vriskal je, ko se je drgnil, čevljar pa je vlekčil svojo pipo in kuril. Kakor po vsakem ostrem treninju, tako je dobil Matevž tudi tokrat na lehih ostrejšje poteze; bil je res utrujen, vendar prijetno utrujen in v koži ga je žgalo.

Dnevi pred prazniki

Pred prazniki je imel še obilo opravkov. Z Majdo sta si ogledovala božične izložbe s smrekami in darili, ki so jih kupovale matere otrokom, bratje sestram, možje ženam. Rad je postal pred trgovinami s sammi in dražkami, smučmi in oprtniki. Koliko novega in koliko lepega je čutil v teh deskah, škrikih in ozkih, težkih in lahkih, klanih iz jesena, breze, akacije ali hikorija! Tu je Majda samo poslušala in se čudila strokovnjaškim pripombam, ki jih je komaj razumela.

Potem sta kupovala: volneno ruto za mater, cigare za očeta ter lepo povest za brata Cirila. Kako rada bi že poznala Majda te ljudi, ki jih ima Matevž za svoje. Ali so mu podobni? Ali so navadni kmetje kot drugi, ali pa so v njih duše, sorodne Matevževi? Kako neki bi jo sprejeli, Majdo, če bi prišla z njihovim študentom na obisk in povedala: »Midva se imava rada?«

Matevž bi se kupoval, toda ostalo mu je samo še toliko, kolikor je potrebno za vožnjo po železnici. In tisto najvažnejše, kar je želel prinesiti v hribe nad Sv. Lovrencem ali do kupil? To bi bila mati vesela, če bi zaslišala v topli domači hiši ljubljanske zvonove, petje in glasbo! Oče ni kupil radijskega aparata, ker ga ni tako hudo želel in ker je računl: toliko in toliko metrov lesa bi moral prodati ali pa kar celega vola. Je to nekaj, kar gre pristnemu grunrtarju, odmaknjenemu od vseh novotarij, le nerado v glavo. Potrebovali bi ga pa:

razveseljeval bi jih ob zimskih večerih, Ciril pa, ki bi prevzel domačijo, bi lahko poslušal marsikatero koristno predavanje o poljedelstvu, gozdarstvu in sadjarstvu. Tako domačija kot je Andraževa, si sme privoščiti omario, ki jih bo družila s svetom. Ne samo sme, mora!

Matevž ni več okleval, stopil je v trgovino in začel izbirati. Dali so mu na up izvrsten aparat, ki je pel kakor orgle. Prav za božični večer ga bo doma namestil, račun pa bo pokazal, kadar bo oče dobre volje. »Nazaj v Ljubljano me ne bo pošiljal z njim in ga bo plačal. Na roko ali na obroke, kakor bo hotel.«

Majda mu je kaj takega odsvetovala in menila, da bi bilo boljše, če bi se prej dogovorili; Matevža pa je mikalo presenečenje. In tudi Majdi je pripravil nekaj malega, vendar zelo ljubkega.

Mesto se je obrnilo v predbožično razpoloženje. Večkrat je snežilo, tako da nikjer ni bilo videti rjave prsti. Pravega mraza še ni bilo. Na velikem trgu je stal cel smrekov gozd, mimo pa so prihajali ljudje z velikimi in malimi zavrtki. Ponekod je že dišalo po poticah, v velikih izložbah pa so se svetila drevesca z drobnimi lučkami, jaslice z mahom, angeli s trobentami; tudi orehi, lešniki, mandeljini in dateljni so oznanjali svoje. Tu so ponujali rejene gosi s peteršiljem in kljuno, tam prelesto cvetje, pozlačene storže in posrebrano omele.

Vsakdo je imel tekoče drobne skrbi,

Italijanske čete na Korziki

Drugi utemeljujejo svoje odklonilno etališče glede na problem o mestni razsvetljavi zaradi popolnoma osebnih razlogov. Neki uradnik, na primer, je napisal, da bi koj izpril svojo ljubezen do Ljubljane s posebnim zneskom za razsvetljavo, če bi mu redno izplačevali pokojnino, ki mora zdaj čakati nanjo po več mesecev dolgo. Drugi meščan pa je zapisal z očitkom na ljubljanske hišne posestnike, da ne more nič dati, ker so mu spet stanovanje podražili.

Splošno je večina Ljubljancev odklonila udeležbo glede na denarne prispevke za mestno razsvetljavo. Poziv na njih lokalni patriotizem je bil brezuspešen.

Tako so slednjič sklenili, da si bodo pomagali s tem, kar je bilo na razpolago. Kakor smo že omenili, je bilo hišnim posestnikom notranjega mesta ukazano, da morajo imeti pri hišnih vratih svoje laterne. Čudovito pri tem je bilo pa to, da jim ni bilo ukazano, da morajo biti laterne — razen pri požarih — tudi prižgane! Vsega skupaj je bilo teh svetilk 214. O kaki enotnosti glede na obliko in velikost latern seveda ni bilo niti govora. Te svetilke so morali na stroške c. kr. gradbenega ravateljstva obesiti na isto višino in, kolikor je šlo, tudi v isti razdalji, kar se pa ni zgodilo brez hudega prekanja s starokopitnimi hišnimi posestniki. Mimo tega se je izkazalo, da je bilo treba naročiti približno prav toliko novih svetilk. In slednjič so nastali novi stroški tudi za nabavo potrebnega petroleja. Sicer se je trgovec Merl ponudil, da bi posodil potrebni znesek za dobavo petroleja, vendar je hotel imeti tudi kako poročilo glede vrnitve denarja.

Torej se denarnemu vprašanju na noben način ni bilo moči izogniti. Ker torej niso zadoščali zneski, ki so jih bili nabrali, so morali slednjič paš zavreči prvotni pogoj, da namreč prebivalstva ne bi smeli obremeniti. Zato so ukazali tistim obrtnikom, ki bi imeli s to novostjo največ koristi, to je krčmarjem, kavarnarjem in trgovcem z lastnimi hišami, da morajo imeti svojo laterno. Ta ukaz je naletel seveda epet na hud odpor, ki se je le težko polegla.

Tako se je približal dan 1. januarja 1793, ko naj bi ta tako trudapolni in skrupulni sistem enotne mestne razsvetljave prestal svojo preizkušnjo. Pa je povsem propadel. Svetilke so ugasnile že ob devetih zvečer — očitno v največje zadovoljstvo tistih Ljubljancev, ki so že prej dejali, da nima pošten meščan kaj delati na cesti, kadar se stemni. Dejali so, da je trgovec Merl dobavil slab petrolej. Toda spet je bil magistrat tisti, ki je bil tepen, in ki ga je razočarani okrogli urad hudo pokaral.

Po tem prvem propadu se je ljubljanska cestna razsvetljava kmalu poboljšala. Leta 1797 so bile na ljubljanskih cestah že zvončaste laterne, ki njih luč ni, kakor prej, razsvetljevala le hišnih sten, ampak je svetila tudi po cestah. Prihodnje leto so uvedli tudi posebne davke za razsvetljavo, ki so jih morali plačevati hišni posestniki in obrtniki. Tisti črnogledi, ki so bili prerokovali, da se bodo prostovoljni prispevki za cestno razsvetljavo izcimili kaj kmalu v redne davke, so bili zdaj sijajno opravičeni. Tozadevni davke je bil precej visok, in kdor ni plačal, je bil kaznovan.

A vse to se je zgodilo po naredbi okroglega urada. Magistrat je še nadalje vztrajal pri svojem »sovražnem etališču do luči«. O priliki je skril celo neki dvorni razpis, ki naj bi po njem plačevali za razsvetljavo lekarnarji in trgovci. Kar komedija se je razvila iz te zadeve, pri čemer se pa magistrat ni branil zahtevati tistih zneskov od lekarnarjev in trgovcev. Ti pa, misleč, da vse to izhaja od magistrata, so začeli »davčni štrajk«. A vprav to je hotel magistrat imeti. Saj mu je bilo največ do tega, da bi »na licu mesta« prikazal višji gospodski, kako ljudstvo sovraži to novost. Začela se je huda

preiskava in magistrat je dobil zaradi svoje sabotaže na vso moč hudo grajo.

Zaradi te, za današnje pojme komaj razumljive mržnje Ljubljancev sprito ponočne razsvetljave mesta, niso še niti v začetku 19. stoletja pravilno delovale cestne svetilke v Ljubljani. Res je bil natanko določen čas, kdaj naj se prižgo svetilke (ki ga je označil tako zvani »požarni zvon« na Gradu), in tudi čas, kdaj naj jih ugasnejo. Toda — kdo se je za to zanimal? Svetilke so večidel ugasnile ob devetih zvečer, kakor leta 1793. Sicer pa je imelo takrat mesto le sedem mesecev na leto razsvetljavo, in sicer od 15. septembra do 15. aprila, in to le 22 dni v mesecu odštevis tistih 15 dni o pustu, ko so morale goreti laterne v okolici redute, s čimer je bila odveč druga razsvetljava po cestah, ki jo je, po mnenju magistrata, ljudstvo tako sovražilo. V drugih petih mesecih pa je bila Ljubljana v popolno temo zavita.

Vendar se je s tisto ponesrečeno razsvetljevalno premiero na dan 1. januarja 1793 zasekala prv vrzel v sistem popolne »zatamnitive«.

★

Balzamirana krava

Dogodek je rosičen ter se je pripetil pred kratkim na Nizozemskem. Pastirji, ki so pasli svojo živino po prostranih pašnikih, so med govedom opazili kravo, ki je stala vedno na enem in istem mestu. Ko so se ji približali, so ugotovili, da je krava balzamirana. Zadevo so takoj sporočili gospodarju, kateri je potem izročil vso stvar policiji. Varnostni organi so kaj kmalu razsvetlili ta primer ter so ugotovili, da so kravo ponoči tatovi ukradli, jo zaklali in odrli. Meso spravili na varno in ga hoteli po visoki ceni prodati. Kravo kožo so potem zopet napolnili, jo zašili ter balzamirali in posadili na noge na pašniku. Policija je tatove kmalu prijela.

S strupenimi plini proti podganam

Znano je, da so se v nekaterih večjih svetovnih mestih podgane tako razmnožile, da postajajo že nevarne ljudem, ker prenašajo razne nalezljive nevarne bolezni. Med taka mesta spada gotovo tudi norveška prestolnica Oslo, v katerem podgane delajo veliko škodo. Mestna občina je sedaj bila prisiljena napovedati vojno podganji zalegi ter se bo nanjo spravila kar s strupenimi plini.

Vljudna prošnja

»Čujta, vidva tam zgoraj! Hočeta se nama pridružiti? Za potiskanje avtomobila imava že enega moža, rabila bi pa še dve moči.«

vsakdo pa je tudi našel časa, da je stopil še v cerkev in se pomudil v toplem adventnem premišljevanju. Otroci so se pogovarjali o čudežu, ki se bo še ta teden zgodil, dekleta o novih zimskih oblekah, fantje o smuku, odrasli o veselju, ki ga bodo pripravili svojem. Življenje se je stopnjevalo v intimnem pričakovanju praznikov, le zemlja je dremala, odeta s svojo belo odejo.

Matevž je obračal škatlo in ugibal, če ji bo všeč. Bila je lesena in gola, samo pod ključem je bilo vrezanih nekaj drobnih zvezdic. Umaknila sta se iz mesta, da bi si v miru voščila praznike. Nekam nerodno in negotovo ji je ponudil Matevž svoje darilo:

»Vidiš, to so moje prve dilce, ki sva jih izdelala s Cirilom, ko sva bila še majhna. Toliko radosti sem doživel na njih, da sem jih čuval še potem, ko sem jih zlomil. Škatlo sem dal napraviti iz njih in vanjo boš spravljala, kar boš hotela.«

Majda je bila ganjena, zakaj skrinjica je bila res lepa. Tako skromen se ji je zdel dar, ki ga je pripravila sama: volnene rokavice z okraski, ki menda prav zaradi tega niso uspeli, ker si je toliko prizadevala. In še nekaj mu je prinesla: malo potico, da bo imel za napot. To so bila njuna prva božična darila. Kolikokrat si jih boš še izmenjala: enkrat, pedesetkrat, nikoli več...? Kdaj bosta sedela za praznično priistem ognjišču? Čez leto, dve... nikoli? Hodila sta in hodila ter postala bolj otožna ko vesela.

A. Fogazzaro: 56
Palača ob jezeru

»Oprostite,« je dejal Finotti, ki si je hotel pridobiti naklonjenost grofice Foske, ki je postala rdeča kakor kuhar rak in si je pomagala iz zadrege s kozarecem Barola. »Oprostite, grof. To je pač vseeno. Kdor je tako srečen, da se je rodil z medom v ustih, kajti temu lahko primerjam sladko narečje, narejeno za Gracije v Venerinih šoli, kdo bi si kvaril okus s francosčino ali angleščino? Grofica ima popolnoma prav.«

»Glej, glej! Mislija sem, da ste slabši. Prav zares. To mi je pa zelo všeč, da ste se zavzeli zame, ubogo revo. Naj bo naš jezik kakršni koli, a vsaj ni poln kosti in trnja, kakor so drugi. Zakaj bi zametavali svojo materinščino? Moj ubogi Alviz je govoril vedno le v beneškem narečju. Če govorimo s tujcem v njegovem narečju, naj bo. A, da bi govorili tako med seboj, to pa nikakor ni prav.«

Da bi prišla zopet do sapa, se je hotela okrepčati z Barolom. Toda komaj je približala kozarec ustom, ga je zopet postavila na mizo in začela kričati. Nepo, ki se mu je medtem posrečilo, da je materi nasul precejšnjo količino soli v kozarec, se je zdaj smejal na vse grlo.

»Poklecala sem vas kot duhovitega človeka med temi duhoviteži,« je Marina tiho dejala Finottiju.

»Ah, markiza,« je odvrnil ta in vzdihnil. »Kaj pomaga vsa duhovitost. Mnogo rajši bi bil petindvajsetleten tepec.«

Grofica in Nepo sta medtem tako rogovili, da so tudi grof, Vezza in Steinegge prišli v salon.

Ferrieri se je samo za trenutek približal vratom, a ni vstopil. Porabil je to priliko, da je neopažen izginil in se ves večer ni več prikazal.

Ko je Marina videla, da je stric prišel v sobo, je vstala od mize in krenila z Nepom proti dvoran.

»Ljubko je bilo vaše pripovedovanje o skokih,« mu je dejala smeje se. Medtem ko ji je hotel odgovoriti, sta bila mimo grofa Cezarja in Marina je pogledala strica z bleščečimi očmi. Grofica Foska, ki je bila še nevoljna zaradi sinove potegavščine, je šla mimo njega, ne da bi ga pogledala.

Grof je pogledal na uro. Bilo je že pol desetih, zanj že kar nenavadna ura.

»Gospodje si bodo brez dvoma želeli k počitku,« je dejal in se okrenil k Steineggu in obema gostoma. Ne da bi čakal na njihov odgovor, je vzel, naj se pripravijo sveče, nato pa je odšel v dvorano.

»Mislim,« je dejal sestrični in njenemu sinu, »da boste po tolikih naporih in doživljajih gotovo potrebni počitka.«

»Toda, predragi stric,« je začel Nepo in se mu bližal z razprostrtimi rokami ter z majhnimi in hitrimi koraki.

Grof mu ni pustil, da bi nadaljeval.

»Seveda, zlomka!« je dejal. »Sveče bodo takoj pripravljene.«

Nepo se je na mestu obrnil in se vrnil k Marini z glavo stisnjeno med rameni in namršeni obrvi.

Grofica Foska je skušala posredovati.

»Cezar,« je tiho dejala grofu, »pravi original ste. Prav nocoj bi otroka rada govorila z vami in vam povedala...«

»Da, da, da,« je hitro odgovoril grof. »Prav dobro razumem, prav dobro razumem. Tukaj so sveče.«

Vsako ugovarjanje je bilo odveč.

»Kaj pa vi?« je vprašal grof, ko je ostal sam z Marino. »Ali ne greste tudi vi k počitku?«

»Mi ne želimo ničesar povedati? Niste zadovoljni, da sem ubogala vaš nasvet?«

»Moj nasvet? Kako to?«

»Brez dvoma.«

Stala sta deset korakov oddaljena drug od drugega in se gledala postrani.

»Poja-nite mi,« je dejal grof, položil »svečo na mizo in se popolnoma okrenil proti nečakini.«

Poleg Marine je na marmornati mizici stala kristalna vaza s cvetličami. Marina se je sklonila nad cvetlice in dejala:

»Se ne spominjaš več?«

»Jaz?« je vprašal grof in si položil roko na prsi. »Jaz da sem vam svetoval.«

»Da, vi,« je odvrnila Marina. »Tik, preden sta prišla oboje Salvador. Bilo je v knjižnici. Rekli ste mi, da nisva ustvarjena, da bi živela skupaj, da je imel moj bratranec sijajen položaj, da se namerava poročiti in da naj mislim na to.«

»Prav. Morda sem to res rekel,« je povzel grof v zadregi in si pogladil lase. »A tedaj bratranca še nisem poznal, vam pa se ni zdelo potrebno, da bi vprašali za moje mnenje, preste sprejeli njegovo ponudbo.«

»Zdaj ga poznam dovolj. Popoln plemič je. Nenavadno razumen, odličen, duhovit in simpatičen. Prav tak se mi zdi kakor vam.«

»Kakor meni?«

»Seveda. Ali niste rekli nocoj grofici, da ste zelo zadovoljni s to poroko?«

»Brez dvoma. Ker se vam ni zdelo potrebno, da bi me vprašali za mnenje in ste se odločili kar sami, sem seveda zadovoljen. Hočem pa poudariti...«

Grof je umolknil, ker je vstopila Kati.

»Za božjo voljo!« je vzkliknila starka. »Oprostite mi. Mislija sem, da ni več nikogar tukaj. Prišla sem iskat groficih pahljačo.«

»Tukaj ni nobene pahljače,« je osorno dejal grof in jo divje pogledal.

»Oh, ne, ne,« je zamrmrala uboga nedežna Kati. Nemudoma je umaknila skozi vrata svojo suho postavo in svoji dolgi nos.

»Hočem pa poudariti,« je povzel grof po kratkem molku, »da vam jaz tega nisem nasvetoval.«

»A jaz se vam zahvaljujem za nasvet,« je odvrnila. »Presrečna sem.«

Grof bi se rad razjezil, a se ni mogel. Res, da se je Marina odločila, ne da bi se posvetovala z njim. A kljub temu so še ostale besede, ki jih je pred nedavnim izrekel v knjižnici in na kateri ga je ona zdaj spomnila. Popolnoma je bil pozabil nanje in zdaj mu je bilo žal, da jih je izrekel.

»Ste zadovoljna?«

»Prepozno bi bilo, če bi zdaj to zanikala. A povedala sem vam že, da sem srečna.«

»Poslušajte, Marina.«

Ze dolgo časa grof ni govoril z nečakinjo s toliko nežnostjo, kolikor je je položil v ti dve besedi. Hiterk njegove ljubljene sestre se je odločila za nekaj, kar jo bo za vedno ločilo od njega. Vedel je, da ne bo srečna in zdaj se mu je zdelo, da je on sam nekoliko kriv te zveze, ki je tako slabo obetala.

Hermežani obnovili zanimanje za namizni tenis
Prvenstvo Ljubljane si je priboril Bradeško - 110 tekmovalcev na turnirju

Ljubljana, 7. decembra.

Sportni sekciji železničarskega športnega kluba Hermes moramo priznati, da se mu je posrečilo poživeti zanimanje za namizni tenis. Nedavno je priredil uspešni turnir, včeraj pa lepo prireditelj za prvenstvo Ljubljane. Hermežani so si uredili primerno dvorano za šport z malo žogico v spodnji Mikličevi dvorani, ki je primerna tudi za prireditve, na katerih tekmuje že 100 udeležencev. Toliko jih je namreč bilo včeraj.

Igrali so pri treh mizah. Med tem, ko so žogice živahno tleskale in so se pri eni mizi kosale deklince, pri drugih dveh pa fantje, sem si ogledal mizo, ki je spominjala na Miklavžovo prireditelj. Le svetla pokala sta govorila za to, da gre za šport in za tekme. G. Pušenjak, ki je vodil turnir, mi je pojasnjeval darila; pokala je daroval mestni župan za absolutnega prvaka nad moškimi in ženskimi. Tu sta bili še dve zapleteni uri, nekaj planinskih knjig in nekaj leposlovnih, zaviti e sladkarijami in podobno. Nič čudnega, da so se igralci z drobnimi loparji v rokah pošteno borili za mikavne nagrade. Posebno všeč so mi bile knjige, katerih bi želel videti pri podobnih prireditvah še več. Sploh se mi zdijo športne prireditve, pri katerih je navada, da dobijo zmagovalci spominke darila, primerna priložnost za to, da se jim poklonijo lepe knjige. Zeleti bi tudi bilo, da bi v bodoče odkupili kakšno umetniško delo, bodisi plastiko ali sliko, kar bi tudi tekmovalci z veseljem pozdravili. To bi bil prvi korak zblizanja med športom in umetnostjo.

Zanimivo je bilo motriti igre pri posameznih mizah. Med tem, ko so žogice, ki so jih udarjali fantje, odskakovale hitro in ostro, je bilo igranje deklet očividno počasnejše in nežnejše. Ne bi pa mogel reči, da so napravile vtis začelnice. Opazoval sem igro Meralove, Pogačarjeve in Briclejeve, ki so s sigurno roko poganjale žogo čez mrežo.

Vseh tekmovalcev je bilo 110. Poddelili so se v dve moški kategoriji in v eno žensko. Za prvenstvo Ljubljane se je potegovalo 64 igralcev. Med njimi je bilo največ Hermežanov, pa tudi nekaj Mladikarjev in Korotanec. Igrali so od zore do mraka.

Organizacija turnirja je bila tudi tokrat prav dobra in so se igre razvijale brez zamud in protestov. Ves dan so imeli podjetni tekmovalci svojo publiko — cenijo, da je obiskalo prireditev okrog 500 gledalcev — ki je mestoma prav živahno navijala.

Za prvo presenečenje je poskrbel neorganizirani Poženel, ki je premagal favorita Aleša Strojnika in ga izločil iz nadaljnje borbe. Podobno se je zgodilo tudi pri dekletih, kjer je Bricleja, ki je igrala mirneje, premagala izvrstno Meralova.

Največ tekmovalnega znanja je pokazal včeraj dijak Bradeško, ki si je priboril pokal ljubljanskega župana.

Najvažnejši tehnični rezultati so:

I. moška kategorija

III. kolo: Bradeško-Moran 2 : 0, Recek-Tršinar 2 : 1, Milovanovič-Ulčar 2 : 0, R. Strojnik-Gregorčič 2 : 0, Bogataj-Subert 2 : 1, Strojnik III-Meden 2 : 1, Gabrovšek-Merala 1 : 2, Poženel-A. Strojnik 2 : 0.

IV. kolo: Bradeško-Milovanovič 2 : 0, Strojnik-Recek 2 : 1, Bogataj-Strojnik III 2 : 0, Poženel-Gabrovšek 2 : 1.

Finala: Poženel-Bogataj 3 : 0, Bradeško-Strojnik 3 : 1, Poženel-Strojnik 3 : 0, Bradeško-Bogataj 3 : 1, Bogataj-Strojnik 3 : 0, Bradeško-Poženel 3 : 0.

Ljubljanski prvak je postal Bradeško (Korotan), drugi je neorganizirani Poženel, tretji Hermežan Bogataj in četrti Hermežan Roman Strojnik.

Ženske:

I. kolo: Merala-Velikonja 2 : 1, Polak-Sterle 2 : 1, Pogačar-Fugina 2 : 0.

II. kolo: Briclej-Merala 2 : 1, Pogačar-Polak 2 : 1.

Finala: Pogačar-Briclej 2 : 0.

Prvakinja je postala tako neorganizirana Pogačarjeva, druga pa je Hermežanka Bricleja.

Darila so bila razdeljena ob primernih nagovorih predsednika Hermes dr. Maurija, zastopnika italijanske železniške delegacije inž. Pattavine in vodje turnirja g. Pušenjaka.

Juventus je odpravil Livorno s 3:0
Prvi poraz Livorna — Točke: Livorno 16, Torino 14, Juventus 12

Včeraj so opravili v Italiji 10. kolo državne-ga nogometnega prvenstva. Medtem ko je doslej Livorno zmagoval nedeljo za nedeljo in sta mu samo Bari in Triestina odtrgala pno eo točko, je doživel včeraj svoj prvi težji poraz. Čeprav je igral Livorno na lastnem igrišču in ob opori svojih številnih pristavev, je moral kloniti z razliko 3:0 in oddati obe točki Juventusu, ki je trenutno na tretjem mestu. Položaj Livorna je sedaj, ko so odigrali prvo tretjino prvenstva, močno omajen. Torino mu je že za petami. Sploh je Torino močvirje, ki je letos zelo solidno in se počasi, toda sigurno pomika proti vodstvu. Včeraj je igral Torino s Triestino in jo po živahni igri premagal s 4:1.

Slika na vrhu razpredelnice je postala po včerajšnjem spredu precej jasna: Livorno še vodi z dvema točkama, Torino jih ima 14, Juventus in Lazio pa po 12.

V naslednjem objavljamo celoten pregled nedeljskih izidov v A razredu:

Genova: Liguria: Venezia 1:0, Torino: Torino: Triestina 4:1, Bergamo: Atalanta: Milano 0:0, Rim: Lazio: Vicenza 2:1, Bologna: Bologna: Fiorentina 3:1, Bari: Roma: Bari 2:2, Milan: Ambrosiana: Genova 3:0, Livorno: Juventus: Livorno 3:0.

Vrstni red moštev in točke: Livorno 16, Torino 14, Juventus in Lazio po 12, Genova 11, Roma, Bologna, Ambrosiana, Fiorentina in Milano po 10, Atalanta in Bari po 9, Liguria 8, Triestina 7, Vicenza in Venezia po 5. Dodajamo, da Roma in Liguria še nista odigrali tekme, za katero sta zaostali.

V B razredu so padli naslednji izidi: Pescara: Napoli 3:1, Pisa: Savona 3:1, Cremonese:

Pro Patria 0:0, Udine: Novara 4:1, Siena: Alessandria 4:2, Palermo: Modena 1:0, Fanfulla: Brescia 1:1, Mater: Anconetana 4:0, Padova: Spezia 2:1.

Vrstni red in točke v B razredu: Spezia in Pro Patria po 14, Padova 13, Napoli, Pisa, Brescia in Anconetana po 12, Modena, Cremonese in Alessandria po 10, Fanfulla 9, Novara, Udinese, Palermo in Mater po 8, Siena in Savona po 7, Pescara 6.

»Slovenčev koledar«
bo za mesto in za deželo!

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Delavniki: 15.30, 17.30, Sloga od 14 dalje, nedelje in prazniki: 10, 15.30, 17.30, 19.30, v kinu Union je matineja ob 10.30.

Film noh paradoksnih scen in vedrosti je
„Vila naproda!“

V glavni vlogi
Amedeo Nazzari in Vera Carmi
KINO SLOGA — TEL 27-30

Odličen film po Puškinovi povesti
Dvoboj

Gl. igralci: Fosco Giachetti, Assia Noris in drugi
KINO UNION — TEL 22-21

Očarljiva DORIS DURANTI v zanimivem filmu z dvora Napoleona III
Kontesa Castiglione

Krasni kostumi! — Igralec: Andrea Checchi, Renato Clafente
KINO MATICA — TEL 22-41

Eden najlepših filmov o materi
Zavržena

V glavni vlogi Libertad Lamarque
SPANLIO in OLIO v večzabavnem filmu
Leteča vraga

Spored, ki ga velja videti!
Predstave na praznik ob 14 in ob 16.30
KINO KODELJEVO — TEL 41-64

V Slovenen z dne 31. 10. 1942 je bil objavljen po mojim imenom prekle s katerim javljam, da nisem plačnik dolgov, ki bi jih napravila moja žena Mici Gabrovšek, Cesta v Rožno dolino št. 9. To objavo preklieujem. — Meni zanj moja žena M. Gabrovšek ni dala še nobenega povoda, ker doslej ni napravila še nobenega dolga.

PRODA SE trinadstropna hiša
s štirimi konfortnimi stanovanji in centralno kurjavo, v centru mesta. Informacije daje notar USLAKAR Ivan, trg Roma št. 8

Industrijska obnova v Ukrajni
polagoma napreduje

Berlin, 20. novembra. s. Nemški listi povzemajo razne podatke iz članka ministrskega svetnika Ternidena v reviji »Stiriletni raht« in poudarjajo znatne uspehe, ki jih je nemška uprava dosegla pri industrijskem obnavljanju Ukrajine. V donski kotlini, pravi pisec, so bili skoraj vsi premoškovniki uničeni, toda danes je večina rovov že v obratu. Nedotaknjenih je bilo okrog 2 milijona ton premoškov in s to količino so se lahko oskrbovale oborožene sile in industrija. Sedaj se krajevna izdelava povečuje stalno in v kratkem bo lahko nadomestila vs izvoz premoškov iz Nemčije. Kolikor se tiče pridobivanja železa, pa je nemška uprava dosegla že več milijonov ton. Tudi zaloge železne rude, ki so jih pustili boljševiki, so velike. Razen tega so obnovili tudi železarske kopalniške obrate v Krivoj rogu. Znova so v obratu tudi rudniki mangana pri Nokolopolju. Za Nemčijo je bilo poslanih že 165.000 manganskih koncentratov. Številne industrijske naprave so bile popravljene in dane v obrat in sedaj pokrivajo potrebe čet, zlasti pa jih porabljajo kot delavnice za popravila orodja in orožja. Tako so na primer okrog 40.000 poljedelskih traktorjev dali znova v obrat. Tudi električne centrale so v mnogih krajih že popravljene, prav tako pa tudi mnoge tkalske tovarne.

Bolgarska pogodba z nemško organizacijo Todt o obsežnih cestnih delih

Sofija, 5. decembra. s. Bolgarska vlada je sklenila z nemško organizacijo Todt dogovor, po katerem bo imenovana ustanova naredila v Bolgariji 1200 km asfaltiranih cest.

Spor zaradi petroleja v Venezueli

Buenos Aires, 27. novembra. s. Do ostrega spora je prišlo med venezuelsko vlado in anglosaskimi kapitalisti, ki so gospodarji petrolejskih vrelcev v državi. Po poročilih, ki so doslej prispela, je venezuelska vlada menda sklenila, da morajo dobički te industrije, ki so jo doslej pobirali izključno le Angličji in Severnoamerikanci prinesli tudi nekaj koristi državi in jih je torej treba odslej naprej razdeliti na dva enaka dela. Ni potrebno reči, da anglosaski kapitalisti nočejo tega razumeti in se nočejo odpovedati niti drobca svojih dobičkov, pač pa celo zahtevajo od vlade, da jim se naprej dovolji izrabljati petrolejske vrelce po določitih stare pogodbe. Poročila pravijo, da je zaradi tega venezuelska vlada sklenila odločne protiukrepe.

Telefon na Danskem
Italijansko časopisje poroča, da se je na osnovi poročil raznih telefonskih družb gostota telefonov na Danskem v zadnjem letu zelo povečala. Sedaj pride na 1000 prebivalcev 125 telefonov, tako da pride na vsakih osem prebivalcev že 1 telefonski aparat.

Časnikarska veda v Bolgariji.
Na visoki trgovski šoli v bolgarskem Svistovu so v letošnjem šolskem letu odprli enoletni tečaj za časnikarje. To je prvič v Bolgariji, da se časnikarstvu pridaje značaj znanstva. Letos bodo predavali odlični časnikarji in diplomati, med njimi zagrebški bolgarski poslanik Mečkarov.

Edgar Wallace: 20
Skrivnost skrivljene sveče

Roman.

»Mislim, Monsieur Kara, da ste zelo inteligentni,« je nato spregovoril.

Grk ga je pogledal, a to pot ni kaj zadovoljno. »Ne tako, da bi mogel odkriti povod vašega obiska,« je še dokaj šegavo odgovoril.

»To vam pa kaj lahko povem,« je nadaljeval T. Ka. »Vi poznate vse v mestu. Med drugimi poznate lady Bartholomew.«

»Da, res, zelo dobro poznam to gospo,« je odgovoril Kara hitro, tako hitro, da je T. Ka. po hitri odgovora sklepal, da je že uganil, zakaj ga je obiskal.

»Ali mogoče veste,« je vprašal T. Ka. z odločnim glasom, »zakaj je lady Bartholomew prav sedaj zapustila mesto?«

Kara se je zasmejal.

»Čudno vprašanje! Kakor bi lady Bartholomew zaupala svoje načrte komu, ki ga komaj nekoliko bolje ko slučajno pozna!«

»In vendar,« je nadaljeval T. Ka., gledajoč v konec tleče cigarete, »jo dovolj poznate, da zadržite kako njeno menico.«

»Menico?« je vprašal Kara.

Nehote se je zdrnil in T. Ka. se je sam pri sebi jezil, ki je opazil na Karovem obrazu lahko sled olajšanja. Zavedel se je, da je napravil hudo napako, ker je bil preveč jasen.

»Omenjajoč menico,« je mirno nadaljeval, »kakor ne bi bil nič opazil,« mislim seveda jamstvo,

ki ga dá dolžnik tistemu, kateri mu je posodil velike vsote denarja.«

Kara ni odgovoril, pač pa je odprl neki predal pisalne mize, vzel iz njega neki ključ in ga prožil T. Ka., ki je obsedel na svojem mestu.

»Tu imate ključ moje blagajne,« mu je rekel. »Svobodno lahko natanko preiščete vse, kar je v njej, če mislite, da bi našli kak menico, ki bi jo naj bil sprejel od lady Bartholomew. Upam, dragi moj, da ne mislite, da bi posojal denar, kaj?« je vprašal z užaljenim glasom.

»Zdaleč ne,« je potuhnjeno odvrnil T. Ka.

Kara ga je pa še vedno prosil, naj vzame ključ.

»Zelo bi me veselilo, če bi vi sami nekoliko pregledali,« je živahno šilil. »ker se mi zdi, kakor bi spravljal bolezen lady Bartholomew v nekako zvezo s kakšnim groznim oderuštvom, ki naj bi ga jaz izvajal. Izvolite se prepričati, kar bo obenem tudi meni zadoščenje.«

V takem položaju bi kdor koll, mogoče tudi kak naveden detektiv, odgovoril z običajno vljudnostjo, češ da nima nikakega namena za kaj takega, na mestu Ta. Ka. pa bi izjavil, da nima uradnega naloga preiskovati zasebne papirje in da v nobenem primeru ne more izrabljati prijazne vljudnosti. T. Ka. pa ni bil običajen človek. Vzel je ključ in jih nalahko potežkal na dlani.

»Ta je ključ elovite železne blagajne v vaši spalnici?« je porogljivo vprašal.

Kara ga je pogledal s čudnim nasmeškom.

»Ne, ni blagajna, ki ste jo odprli, gospod Meredith, v moji odsotnosti ob neki znameniti priliki,« je rekel. »Nemara že veste, da sem blagajno izmenjal. Sicer pa se mogoče ne marate ukvarjati s tem delom?«

»Nasprotno,« je mirno odgovoril T. Ka. in vetal. »Preizkusiti hočem vašo verodostojnost.«

Po tem odgovoru je Kara šel in mu odprl vrata.

»Pokažem vam pot,« je rekel vljudno.

Šel je po hodniku in na njegovem koncu vstopil v sobo, ki je bila prostorna in je prihajala vanjo svetloba skozi veliko okno, zavarovano z jeklenimi drogi. V kamini je gorel ogenj in v sobi je bilo zadušljivo vroče, čeprav je bil dan mrzel.

»To je posebnost, ki jo morate kot pristen Anglež oprostiti,« je pripomnil Kara.

Ob vznokus postelje je bila vzdignata blagajna, ki se ni ločila od stene in je imela močna zelena vrata.

»Tu so vam, gospod Meredith,« je rekel Kara, »na vpogled vse dragocene skrivnosti Remingtona Kara.«

»Bojim se, da bi bil ves trud zaman,« je menil T. Ka., ne da bi poskušal s ključem.

»Enakega mnenja sem tudi jaz,« je smešljaje se odvrnil Kara.

»Čudno, da sem pogodil vaše mnenje,« je nadaljeval T. Ka. in vrnil ključ Karu.

»Ne marate odpreti?« ga je vprašal Grk.

»Blagajna je, kolikor se na te reži spoznam, sestavljena Magnus, ključ, ki ste mi ga prijazno dali, pa je imel čitljiv napis »Chubb«. Kolikor vem iz svoje policijske prakse, ključ »Chubb« zelo zelo redko odprejo blagajne Magnus.«

Kara je bil v zadregi.

»Kako sem bedast!« je vzkliknil. »Zdaj se spominjam, da sem poslal ključ, preden sem odšel v mesto, svojim bankirjem. Veste, vrnil sem se še davi. Takoj pošljem ponj!«

»Prosim vas, ne delajte si preglavice,« je vljudno zamrmral T. Ka.

Iz žepa je vzel usnjenjo škatlico in jo odprl. V njej je bilo več vrst čudnega orožja iz jekla, lepo spravljenega v posameznih predalčkih. Iz enega je vzel nekaj ročnik in spretno privil nanj nekaj, kar je bilo kakor jekleno dleto. Kara ga je zažudeno in nekoliko zaskrbljeno gledal in videl, da je bilo dleto na koncu nekoliko ukrivljeno.

»Kaj boste počeli?« je vprašal nekam razburjeno.

»Vam takoj pokažem,« je odgovoril T. Ka. veselo.

Živahno in spretno je vtaknil vitrih v ključavnico in ga previdno zaobrčal, nakar se je nekaj dvakrat sprožilo. Ko je izvlekel vitrih, so se vrata v tečajih obrnila in se odprla.

»Čisto preprosto, kajne?« je vljudno vprašal.

Karov obraz se je trenutno spremeni. Oči, ki jih je uprl v Meredithove, so od razburjenosti kar blazno žarele. Pognal se je in se postavil pred odprto blagajno.

»Mislim, da ste si preveč drznili, gospod Meredith,« je trdo spregovoril. »Ako bi želeli preiskati mojo blagajno, bi si morali preskrbeti dovoljenje.«

T. Ka. je skomignil z rameni, vzel pripravo, ki jo je uporabljal, jo spravil v škatlo, katero je zaprl ter jo dal v notranji žep.

»Vse to sem napravil na vaš poziv, dragi monsieur Kara,« je vljudno odgovoril. »Vedel sem seveda, da je vaš ključ samo prevara in da niste imeli namena, da bi mi dovolili vpogled v svojo blagajno, kakor ne marate nič določenega povedati, kaj se je zgodilo z Johnom Lexmanom.«

Udarec je zadel.